

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**STRUKTURNI SKLADI EU IN OPIS PROJEKTA »RAČUNALNIŠKO
OPISMENJEVANJE BREZPOSELNIH NA PODROČJU ŠIRŠE
DOLENJSKE IN BELE KRAJINE«**

Ljubljana, junij 2007

ANDREJA ČERV

IZJAVA

Študentka Andreja Červ izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Andreja Kumarja, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, junij 2007

Podpis

KAZALO

1 UVOD	1
2 STRUKTURNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE	2
2.1 STRUKTURNI SKLADI	2
2.1.1 Cilji delovanja strukturnih skladov	3
2.1.2 Načela delovanja strukturnih skladov	4
2.1.3 Kako strukturni skladi delujejo	5
2.2 KOHEZIJSKI SKLAD	6
2.3 PREDPRISTOPNA POMOČ	6
2.3.1 Phare	7
2.3.2 Sapard	8
2.3.3 Ispa	8
3 STRUKTURNA POLITIKA V SLOVENIJI	9
3.1 DELITEV SLOVENIJE NA NUTS REGIJE	9
3.2 PREDNOSTNE NALOGE	10
3.3 STRUKTURNI SKLADI V SLOVENIJI	12
3.2.1 Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)	12
3.2.2 Evropski socialni sklad (ESS)	12
3.2.3 Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EKUJS)	13
3.2.4 Finančni instrument za usmerjanje ribištva (FIUR)	13
3.4 KOHEZIJSKI SKLAD	13
3.5 PREDPRISTOPNA POMOČ	14
3.5.1 Phare	14
3.5.2 Sapard	15
3.5.3 Ispa	16
3.6 NETO PRORAČUNSKI POLOŽAJ IN ABSORPCIJSKA SPOSOBNOST	16
3.7 ČRPANJE EVROPSKIH KOHEZIJSKIH SREDSTEV	18
3.7.1 Programski dokumenti za črpanje evropskih sredstev za obdobje 2007-2013	18
3.7.2 Finančna perspektiva za obdobje 2007-2013	19
4 OPIS PROJEKTA »RAČUNALNIŠKO OPISMENJEVANJE BREZPOSELNIH NA PODROČJU ŠIRŠE DOLENJSKE IN BELE KRAJINE«	20
4.1 LOKACIJA PROJEKTA	21
4.2 VRSTE DEJAVNOSTI ZAHTEVANE V RAZPISU	21
4.2.1 Glavne dejavnosti	21
4.2.2 Podporne dejavnosti	22
4.3 PODROBEN OPIS DEJAVNOSTI PROJEKTA	23

4.3.1 Informiranje in promocija.....	23
4.3.2 Informativne in motivacijske delavnice.....	23
4.3.3 Usposabljanje predavateljev.....	24
4.3.4 Postavitev e-vsebin za izvajanje izobraževanja	24
4.3.5 Testiranje računalniškega predznanja	24
4.3.6. Izvajanje programov usposabljanja iz IKT	25
4.3.7 Opravljanje izpitov ECDL.....	25
4.3.8 Zaključek projekta.....	25
4.4 OPIS UGOTOVLJENIH POTREB IN OMEJITEV	25
4.5 DOLOČITEV CILJEV PROJEKTA.....	26
4.6 IZVEDBENE METODE IN NJENI RAZLOGI	27
4.7 LOGIČNI OKVIR PROJEKTA.....	27
4.8 POSTOPKI ZA INTERNO OCENJEVANJE	29
4.9 TRAJANJE IN DELAVNI NAČRT	29
4.10. MULTIPLIKATIVNI UČINKI.....	30
4.11 KRATKOROČNI IN DOLGOROČNI UČINKI	31
4.11.1 Finančni vidik.....	31
4.11.2 Institucionalna raven.....	31
4.11.3 Strateška raven.....	32
4.13 PRORAČUN PROJEKTA	32
4.12 ANALIZA REZULTATOV	35
5 SKLEP.....	37
LITERATURA	39
VIRI	40
PRILOGE	

1 UVOD

Velike ekonomske in socialne razlike v razvitosti med državami in regijami Evropske unije lahko ovirajo njen trajnostni razvoj. Zato je Evropska unija že zelo zgodaj začela z izvajanjem strukturnih skladov in kohezijske politike. Evropska ekonomska in socialna kohezija temelji na principu solidarnosti, kar pomeni, da razvitejše članice namenjajo finančno pomoč tistim predelom Evropske unije, ki zaostajajo za povprečjem gospodarskega razvoja ali se srečujejo s specifičnimi problemi gospodarskega prestrukturiranja ter socialnega razvoja.

Strukturna politika¹ se izvaja v odvisnosti od vrste in velikosti problema v sklopu štirih strukturnih skladov: Evropskega sklada za regionalni razvoj, Evropskega socialnega sklada, Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada, Finančnega instrumenta za usmerjanje ribištva ter Kohezijskega sklada. Republika Slovenija je upravičena do vseh omenjenih oblik pomoči. O pomenu, ki ga strukturni politiki namenja Evropska unija, govori podatek, da je za doseganje ciljev na tem področju namenjenih skoraj 35 % vseh sredstev evropskega proračuna. S strukturno politiko se je Slovenija spoznala še pred letom 2004, ko je vstopila v Evropsko unijo. V obdobju pred pristopom je dobivala sredstva iz predpristopne pomoči v okviru programa Phare ter predpristopnih instrumentov Sapard in Ispa, pri čemer je leta 2004 Kohezijski sklad nadomestil instrument Sapard, Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad pa je prevzel delovanje instrumenta Ispa. Ta pomoč je imela poleg spodbujanja skladnega regionalnega razvoja in zmanjševanja razvojnega zaostanka Slovenije za povprečjem EU še en pomemben cilj, in sicer pripraviti Slovenijo na vstop v EU in na učinkovito črpanje njenih sredstev.

Slovenskim podjetjem so s polnopravnim članstvom omogočene vse oblike finančnih spodbud, vendar pa Slovenija brez Enotnega programskega dokumenta (Enotni programski dokument 2004–2006, 2004, str. 5) ne bi imela dostopa do evropskih virov. EPD je ključni strateški in izvedbeni dokument, ki predstavlja osnovo za izvajanje evropske strukturne politike v Sloveniji. Osnova za črpanje sredstev iz Kohezijskega sklada pa predstavljata Referenčna okvirja za področje okolja in prometa.

V začetku diplomskega dela sem na splošno predstavila delovanje strukturnih in Kohezijskega sklada ter predpristopne pomoči. V drugem delu me je zanimalo v kakšni meri in na kakšen način Republika Slovenija koristi ta sredstva in kako je pri tem uspešna. V tretjem delu pa sem opisala primer razpisa Phare 2003 Donacijska shema: »Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih« ter izvajanje projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«. V okviru tega razpisa je na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve prispelo čez 600 projektnih predlogov, izbranih pa je bilo le 32.

¹ V povezavi s strukturno politiko Evropske unije se poleg izraza strukturna politika pogosto uporabljata tudi izraza regionalna politika in kohezijska politika. Kadar se uporabljajo v kontekstu skupnih evropskih politik, vsi trije izrazi govorijo o isti politiki, ki zasleduje iste cilje, a zanjo različni avtorji uporabljajo različna imena (Kohezijska politika Evropske unije, 2007).

2 STRUKTURNA POLITIKA EVROPSKE UNIJE

Cilj evropske strukturne politike je doseči dolgoročni in enakomerni razvoj držav članic EU in njihovih regij. Politika deluje po načelu finančne solidarnosti, kar pomeni, da se prispevki posamezne države Evropske unije porazdelijo v manj razvite regije. Zato so se ustanovili različni skladi (strukturni in Kohezijski sklad so poglavitni instrumenti solidarnosti), s pomočjo katerih članice prispevajo k skladnejšemu razvoju celotnega ozemlja EU in premagovanju razlik v razvoju regij.

Slovenskim podjetjem so s polnopravnim članstvom omogočene vse oblike finančnih spodbud, ki jih je Evropska unija razvila za svoje polnopravne članice. Evropske oblike finančne pomoči se razdelijo v naslednje skupine: decentralizirani programi² (strukturni ter Kohezijski sklad) in centralizirani programi (finančni instrumenti in druge oblike pomoči). V nadaljevanju se bom osredotočila na decentralizirane programe.

2.1 STRUKTURNI SKLADI

Strukturni skladi so finančni instrument regionalne politike. Ustanovljeni so bili z namenom pospeševanja razvoja ter odpravljanja razlik med regijami in državami Evropske unije. Države članice in Evropska unija skupaj podpirajo razvoj šibkejših regij.

Finančna pomoč strukturnih skladov je zamišljena v več različnih oblikah, te naj bi se dodeljevale po vnaprej določenih kriterijih, hkrati pa naj bi bila odločitev razdeljena glede na težo problema po posameznih regionalnih in socialnih problemih področij, finančno sposobnost države članice, glede na njeno blagostanje, težo pomembnosti ukrepov za celotno Evropsko unijo, težo ukrepov, glede na regionalni vidik in na posebne značilnosti predlaganih ukrepov (Bašić, 2005, str. 8).

Poznamo štiri strukturne sklade, in sicer (Kuljaj, 2002, str. 17):

- **EVROPSKI SKLAD ZA REGIONALNI RAZVOJ (ESRR)** je največji med strukturnimi skladi. Namen tega sklada je pospeševati ekonomsko in socialno kohezijo med regijami s pospeševanjem razvoja in prestrukturiranja v le-teh. V tem okviru cilja na ohranjanje starih in ustvarjanje novih delovnih mest ter omogoča investicije v infrastrukturo.
- **EVROPSKI SOCIALNI SKLAD (ESS)** je finančni instrument namenjen vlaganju v ljudi. Cilj tega sklada je zmanjšati nezaposlenost, spodbuditi zaposljivost in razviti podjetniški duh, vlagati v znanje, skrbeti za enake možnosti in socialno vključenost vseh v trg delavne sile.
- **EVROPSKI KMETIJSKI USMERJEVALNI IN JAMSTVENI SKLAD (EKUJS)** skrbi za gospodarsko prestrukturiranje kmetijstva in razvoj podeželja. Skozi

² O porabi sredstev, ki se upravljajo decentralizirano, se odloča doma – v državi, ki so ji sredstva namenjena.

pomembnejši, jamstveni del, se izvaja ti. skupna kmetijska politika. Ta del pokriva razvoj ruralnih območij v obliki upokojitvenih shem, kmetijsko-okoljskih programov itd. Usmerjevalni del pa zajema krepitev in reorganizacijo kmetijstva ter predelavo kmetijskih, ribiških in gozdarskih proizvodov.

- **FINANČNI INSTRUMENT ZA USMERJANJE RIBIŠTVA (FIUR)** si prizadeva za ravnovesje med ribolovnimi viri in njihovim izkoriščanjem, pomaga ohranjati konkurenčnost ribištva in oživlja območja, odvisna od ribištva.

2.1.1 Cilji delovanja strukturnih skladov

Sredstva Evropske unije se porabljajo smotrno, da je njihov vpliv na zmanjševanje razvojnih razlik čim večji. Zato so bili za finančno obdobje 2000-2006 določeni trije prednostni cilji strukturne politike. V ta namen so evropske regije razdeljene v statistične teritorialne enote na različnih stopnjah (ti. NUTS regije).

Cilj 1

Cilj 1 predstavlja prednostni cilj strukturne pomoči Skupnosti. Namenjen je regijam, ki se soočajo z največjimi razvojnimi problemi, težavami glede gospodarske razvitosti, zaposlovanja in pomanjkanja infrastrukture. Te regije imajo največkrat nizko naložbeno raven, visoko stopnjo brezposelnosti ter zelo slabo infrastrukturo. Sem so vključena območja, ki ne dosegajo 75 % povprečja razvitosti EU (merjene s kazalcem bruto domačega proizvoda na prebivalca). V Cilj 1 je usmerjenih dve tretjini vseh sredstev strukturnih skladov in je najpomembnejša prioriteta strukturne politike EU. V programskem obdobju 2000-2006 zajema Cilj 1 okoli petdeset regij, v katerih živi okoli 22 % celotnega prebivalstva EU.

Cilj 2

Sem spadajo regije z ekonomskimi in socialnimi težavami, zlasti območja, ki zaostajajo zaradi svoje odvisnosti od tradicionalnih panog in problemov prestrukturiranja, območja z visoko brezposelnostjo in padanjem števila prebivalstva, zapuščeni mestni predeli. V Cilj 2 so vključene regije NUTS 3 (Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU, 2006, str. 2).

Cilj 2 je namenjen regijam, ki imajo bruto domači proizvod na prebivalca blizu povprečja EU. Ne glede na to pa se področja soočajo z različnimi socialno-ekonomskimi težavami, ki so pogosto vir brezposelnosti. Te težave so npr. rast industrijskega in storitvenega sektorja ter padec tradicionalnih aktivnosti v podeželskih področjih.

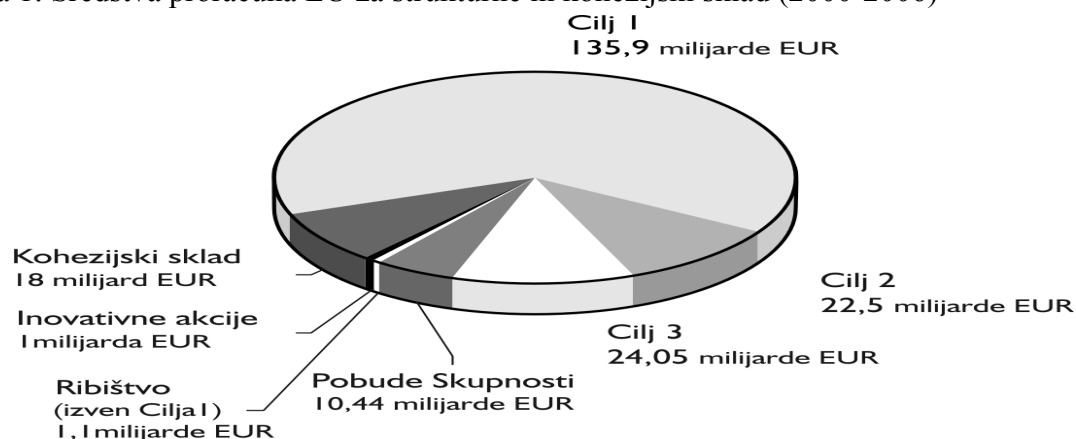
Cilj 3

Cilj 3 pokriva področje EU, ki ga Cilj 1 ne zajema. Namenjen je posodabljanju sistemov vzgoje in izobraževanja ter usposabljanja in posledično spodbujanju zaposlovanja. Služi za ukrepe pospeševanja razvoja človeških virov, predvsem pa pokriva področje evropske strategije zaposlovanja za področje pospeševanja aktivnih politik zaposlovanja, izboljšanje dostopa do trga dela socialno izključenim ljudem, povečanja priložnosti zaposlovanja skozi

vseživljenjsko izobraževanje in programe usposabljanja ter krepitev enakih možnosti žensk in moških. Cilj 3 je horizontalen, saj nima geografskih omejitev in je namenjen vsem skupinam, ki trpijo zaradi socialne izključenosti, ne glede na položaj regije.

V finančni perspektivi 2000-2006 je bilo trem ciljem namenjenih 182,45 milijarde evrov. Največji del sredstev se, kot sem prikazala na sliki 1, uporablja za uresničevanje programov pomoči prednostnih Ciljev 1, 2 in 3.

Slika 1: Sredstva proračuna EU za strukturne in kohezijski sklad (2000-2006)

Vir: Slovenija in Evropska unija o pogajanjih in njihovih posledicah, 2003, str. 97.

Tabela 1: Cilji, ki jih pokriva posamezni strukturni sklad

	Cilj 1	Cilj 2	Cilj 3
ESRR	X	X	
ESS	X	X	X
EKUS	X		
FIUR	X		

Vir: Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU, 2006, str. 3.

2.1.2 Načela delovanja strukturnih skladov

Delovanje strukturnih skladov je določeno s splošnimi načeli, ki so pomembni pri načrtovanju programov in porabi sredstev:

- **Načelo koncentracije** naj bi zagotovilo, da razpoložljiva evropska sredstva učinkovito prispevajo k boju proti najresnejšim problemom. V geografskem smislu se pomoč uresničuje zlasti z določitvijo podpornih področij (Cilj 1 in Cilj 2), pri čemer je regionalni okvir za več kot 80 odstotkov celotnih sredstev strukturnih skladov omejen na manjši del ozemlja Skupnosti (Skorubski et al., 2000, str. 51).
- **Načelo programiranja** določa, da sredstva ni mogoče pridobiti za posamezne nepovezane investicije, temveč se dodelijo na podlagi razvojnih programov.
- **Načelo partnerstva** je pri strukturni pomoči primarno načelo postopka, ki označuje zlasti procese priprav na sprejemanje odločitev. Načelo pomeni tesno sodelovanje in dodelitev odgovornosti pri načrtovanju in izvajanju med Evropsko komisijo, vladami držav članic, regijami in lokalnimi skupnostmi ter civilno družbo.

- **Načelo dodatnih pomoči** pomeni, da skladi dopolnjujejo finančna sredstva držav članic in jih ne nadomeščajo. V regionalnih razvojnih programih je treba zagotoviti financiranje iz državnih in lokalnih virov.
- **Načelo subsidiarnosti** dovoljuje skladom poseg na področjih, ki jih države članice in regije zaradi razvojnih razlik in omejenih finančnih sredstev ne zmorejo zadovoljivo rešiti same. Temu sledi tudi organizacija upravljanja skladov, saj države članice in regije prevzemajo odgovornost za izvajanje.
- **Načelo učinkovitosti vrednotenja učinkov** povečuje nadzor učinkovitosti in uspešnosti porabe sredstev ter prispeva k izboljšanju načrtovanja prihodnjih programov in k poenostavitvi sistema delovanja skladov v bodoče.

2.1.3 Kako strukturni skladi delujejo

Sredstva skladov in razdelitev na začetku vsakega programskega obdobja določi Svet EU. Sredstva se razdelijo po državah in treh ciljnih pomoči. Območja, ki lahko zaprosijo za pomoč glede na posamezen cilj, določi Evropska komisija v sodelovanju s posamezno državo članico. V ta namen so evropske regije razdeljene v teritorialne statistične enote (s francosko kratico imenovane »NUTS«). Slovenija je v tem obdobju obravnavana kot ena sama »NUTS 2« regija in je upravičena do sredstev iz Cilja 1 za pomoč manj razvitim članicam. Na ravni NUTS 3 je Slovenija sicer razdeljena na 12 statističnih regij, vendar iz Cilja 2 v tem obdobju ne prejema pomoči (Čebular, 2005, str. 107).

Pokazatelja stopnje razvitosti regij sta višina bruto družbenega proizvoda (BDP) in stopnja brezposelnosti. Pri podeljevanju sredstev pa se upoštevajo tudi posamezne razvojne težave, in sicer težavna mestna in obrobna območja, podeželje ali industrijski predeli v regijah, ki so v povprečju lahko dobro razvite. Ker je sredstev manj kot razvojnih težav v evropskih regijah, Evropska komisija vztraja pri koncentraciji sredstev na najbolj nujna področja.

Vloga EU je dopolnjevanje in ne samo posredovanje finančnih in nadomeščanje nacionalnih sredstev. Potem ko države članice Evropski komisiji predložijo programski razvojni načrt in se o njegovi končni vsebini z njo pogajajo, se jim lahko dodeli sredstva strukturnih skladov. Programski razvojni načrt vsebuje opis ekonomskega in socialnega stanja določene države oziroma regije, razvojne prednostne naloge in strategijo prispevanja strukturnih skladov k doseganju ciljev ter podrobno opredelitev finančnih sredstev države članice.

Države oziroma regije so nato same odgovorne za upravljanje skladov in izbor projektov. Prav tako morajo same izvajati nadzor nad pravilnostjo, Evropska komisija pa mora biti obveščena o poteku pomoči in porabi sredstev. Evropska komisija na podlagi dokazil odobreno pomoč dodeljuje postopoma, če pa zazna večje nepravilnosti, lahko pomoč ustavi ali omeji.

2.2 KOHEZIJSKI SKLAD

Kohezijski sklad je poseben sklad, ki deluje v okviru strukturne politike EU. Ustanovljen je bil 1993 z Maastrichtsko pogodbo za pomoč najmanj razvitim državam članicam. Prvotno so bile to Grčija, Španija, Portugalska in Irska. Njegov osnovni namen je zagotoviti pomoč pri doseganju socialne in ekonomske kohezije za pripravo na ekonomsko in monetarno unijo. Kriterij za dodelitev sredstev je bruto domači proizvod (BDP), merjen v pariteti kupne moči³ (PKM). Če je ta manjši od 90 odstotkov povprečja Evropske unije, je članica upravičena črpati sredstva iz Kohezijskega sklada. Če katera od članic preseže določeni kriterij, izgubi pomoč Kohezijskega sklada. Medtem ko so strukturni skladi regionalno usmerjeni, daje Kohezijski sklad prednost nacionalnim in nadnacionalnim projektom, obenem pa se spet v nasprotju s strukturnimi skladi pomoč dodeljuje od projekta do projekta, v dogovoru med Evropsko komisijo in državo članico. Kohezijski sklad neposredno financira velike infrastrukturne in okoljske projekte. Vrednost takih projektov mora biti najmanj 10 milijonov evrov in zato znatno vplivajo na razvoj države.

Do sredstev Kohezijskega sklada je postalo upravičenih tudi deset novih članic, ki so v EU vstopile 1. maja 2004, Irska pa je presegla 90 % BNP p.c. in zato ni več upravičena do sredstev tega sklada. V obdobju 2000–2006 je predvidena višina proračuna Kohezijskega sklada 18 milijard evrov, kar znaša približno 2,5 milijarde evrov letno (Mrak Mojmir, Mrak Maruša, Rant, 2004, str. 35).

Tabela 2: Primerjava Kohezijskega sklada in strukturnih skladov

	Kohezijski sklad	Strukturni sklad
Cilji	Zmanjšanje ekonomskih razlik med članicami	Zmanjšanje regionalnih razlik
Izvajalci	Po dogovoru med Komisijo Evropske unije in državo članico	Države članice, lokalna oblast
Pogoji	Natančni pogoji	Natančni pogoji
Geografska pokritost	13 držav članic EU	Cilja 1 in 2 in horizontalno Cilj 3
Namembnost	Samo za okolje in transport	V osnovi noben sektor ni izključen
Postopki	Projektno subvencioniranje	Temeljijo na večletnem programu

Vir: Rovan, 2001, str. 89.

2.3 PREDPRISTOPNA POMOČ

Namen pomoči je bil pripraviti države kandidatke, da bi lahko enakopravno sodelovale pri uresničevanju vseh politik Skupnosti, še posebej pri vključevanju v notranji trg. Širitev EU je vključevala države iz srednje in vzhodne Evrope, ki pa so vse precej zaostajale za povprečjem

³ Paritete kupne moči (PKM) so tisti pretvorniki valut, ki odpravijo razlike v ravni cen med državami. Pretvorba s PKM pomeni, da je BDP na prebivalca v vseh državah izražen z istim nizom cen, tako da primerjava med državami odraža le razlike v količini proizvedenih izdelkov in storitev.

EU, merjeno v BDP na prebivalca. Vključitev »nepripravljenih« držav v unijo bi za nove članice pomenil svojevrsten šok; njihova gospodarstva bi tako bila kar naenkrat podvržena neizmerno večjim konkurenčnim pritiskom, velik del politik⁴, ki so jih do takrat vodile same, pa se z vstopom prenese na skupne institucije Unije, kar pomeni izgubo določenega dela suverenosti in instrumentov za ukrepanje v primeru šokov. Zato je skušala unija že pred vključitvijo države kandidatke in njihove organe oblasti pripraviti na delovanje znotraj unije. Na ta način je pristop omilila in omogočila državam kandidatkam kar se da nebolečo vključitev (Ladnik, 2002, str. 15).

V okviru predpristopne pomoči namenja Evropska unija za države kandidatke sredstva v okviru treh finančnih instrumentov, in sicer Phare, Sapard in Ispa.

2.3.1 Phare

Phare (Poland and Hungary Action for Restructuring of the Economy) je eden od treh predpristopnih finančnih instrumentov, ki jih EU financira kot pomoč državam kandidatkam iz centralne Evrope pri pripravah za pridružitvev Evropski uniji. Program je sofinanciral programe za modernizacijo v državah osrednje Evrope več kakor deset let in je deloval kot priprava na strukturne sklade Evropske unije.

Prvotno ustanovljen leta 1989 za pomoč Poljski in Madžarski, je Phare podpiral 10 držav, in sicer 8 članic EU, vključenih s 1. majem 2004: Češko, Estonijo, Madžarsko, Latvijo, Litvo, Poljsko, Slovaško in Slovenijo ter Bolgarijo in Romunijo, ki sta v EU vstopili januarja 2007. Do leta 2000 so pomoč iz programa Phare prejemale tudi države zahodnega Balkana (Albanija, Bosna in Hercegovina in Makedonija). Na tem območju je leta 2001 program Phare nadomestil program CARDS⁵ (Phare, 2007).

Program Phare se je nadaljeval tudi v obdobju 2000–2006 in je bil še naprej ključni finančni instrument sodelovanja EU z državami srednje in vzhodne Evrope. V navedenem obdobju so donacije iz Phare dosegle 1,56 milijard evrov za vse države kandidatke (Benko, 2002, str. 37).

Leto 2003 je bilo zadnje leto oblikovanja projektov za nove članice EU, kar pomeni, da so bili projekti podprti do leta 2005 in so izplačila za te projekte segala v leto 2006 (Phare, 2007).

Zaradi pospešitve celotne predpristopne strategije in v skladu s smernicami, določenimi v Agendi 2000⁶, so bile dejavnosti Phare usmerjene v dve prednostni nalogi (Osnutek proračuna za proračunsko leto 2005, 2004):

1. Vzpostavitev institucij za razvoj učinkovitih zmogljivosti za izvedbo *acquis communautaire*⁷ zlasti s sredstvi:

⁴ Predvsem gre tu poudariti denarno politiko.

⁵ CARDS – Community Assistance for Reconstruction, Development and Stability in the Balkans.

⁶ Agenda 2000 – finančna perspektiva za obdobje 2000-2006.

⁷ Acquis communautaire – zbir pravil in regulative Evropske unije, ki jih morajo nove članice v celoti sprejeti.

- približevanja zakonodaje,
 - strukturnih reform in regionalnih politik,
 - spodbujanja demokracije, socialnega dialoga in civilne družbe ter aktivnim sodelovanjem na področju pravosodja in notranjih zadev,
 - odprtja programov Skupnosti, vključno na področju socialne vključenosti.
2. Financiranje naložb, predvsem z namenom pomagati državam kandidatkam pri izpolnjevanju pravnih standardov ter sprejemanju *acquis communautaire* na področju gospodarske in socialne kohezije.

Približno 30 % proračuna Phare je bilo namenjenega za prvo prednostno nalogo, vzpostavljanje institucij, in 70 % za financiranje infrastrukture. Te številke so služile samo v indikativne namene in so se lahko spreminjale glede na posebne razmere v zadevni državi upravičenki, predvsem glede njenih zahtev in absorpcijski sposobnosti. Del teh sredstev je bil namenjen tudi financiranju ukrepov za razvoj in pripravo partnerstev, tj. srečanj za navezovanje stikov med podjetji v državah članicah in državah kandidatkah (Osutek proračuna za proračunsko leto 2005, 2004).

2.3.2 Sapard

Cilj programa Sapard (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) je bil pomagati 10 državam osrednje in vzhodne Evrope pri soočanju s problemi kmetijskega in podeželskega razvoja in prilagajanja (Sapard, 2007). Cilj tega instrumenta predpristopne pomoči je hkrati priprava na rabo finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada in posebnega sklada za področje ribištva. Pod okriljem navedenega pristopnega instrumenta je bilo na voljo do 520 milijonov evrov letno za vse države kandidatke. Ker je šlo za vključevanje v skupno kmetijsko politiko, ki je bila že znotraj unije zelo občutljivo področje, je bil program Sapard zelo strogo voden. Šlo je za pet glavnih prioritet: zakonodajo, ki je regulirala kmetijsko politiko, administrativne strukture, podporo strukturnemu razvoju, prenosu znanja in informacijskemu programiranju. Program Sapard je bil narejen za 7 let (obdobje 2000–2006) v obliki indikativnega programa. Ta sredstva so bila na voljo do 75 % vrednosti projekta. Ostalo je bilo obvezno sofinancirati s strani države prejemnice pomoči (Benko, 2002, str. 38).

2.3.3 Ispa

Ispa (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession) je bil oblikovan za pomoč na področju okoljske in transportne infrastrukture državam kandidatkam za vstop v EU. Delovati je začel z letom 2000 in je bil hkrati priprava na črpanje sredstev iz Kohezijskega sklada. Letno je bilo na voljo 1,04 milijard evrov za vse države kandidatke. Sredstva so se delila v razmerju 50 : 50 za področje okolja in transporta. Sredstva so bila pretežno namenjena harmonizaciji zakonodaje in izvajanju te zakonodaje. Minimalna velikost projekta v okviru Ispa je morala biti 5 milijonov evrov. Pomoč se je zagotavljala v obliki nepovratne pomoči, ki

lahko doseže 75 %, izjemoma do 85 %⁸ vrednosti celotnega projekta, ostalo pa je zagotovila država prejemnica pomoči. Pri projektih so morale sodelovati tudi mednarodne finančne ustanove. Kriteriji za prijavo projektov so bili zelo zahtevni in so temeljili na sistemu kriterijev Kohezijskega sklada (Benko, 2002, str. 37).

3 STRUKTURNA POLITIKA V SLOVENIJI

Razlike med posameznimi območji Slovenije so se v devetdesetih letih močno povečale. Gospodarsko najbolj razvita ljubljanska urbana regija je v letu 1999 ustvarila okoli tretjino celotnega bruto domačega proizvoda Slovenije (Statistični letopis RS 2003, 2003). Razvojne razlike niso postale očitne le v obliki različne ekonomske moči regij, ampak tudi na drugih področjih, kot so demografski pogoji, obseg okoljskih problemov, opremljenosti z družbeno in gospodarsko infrastrukturo, kazale pa so tudi trend povečevanja (Žibert, 2005, str. 38).

Države same določijo razvojne prioritete. Sloveniji odpira pot do virov evropskih strukturnih skladov Enotni programski dokument (EPD), ki je ključni strateški in izvedbeni programski dokument, saj določa vsebine in pogoje, za katere bodo ta sredstva namenjena. Je strateški okvir, kjer so določene prednostne naloge razvoja, konkretni ukrepi in finančna sredstva, s katerimi naj bi Slovenija uresničila postavljene cilje. Vsi ukrepi in razdelitev sredstev za vsakega od strukturnih skladov pa so še natančneje opredeljeni v Programskem dopolnilu⁹. Za projekte, kjer je predviden vir financiranja Kohezijski sklad, so določeni Referenčni okviri za obe področji, okolje in promet.

Za Slovenijo se torej pravo delo šele začinja, kmalu pa bo tudi jasno, do katere stopnje so pričakovanja o možnostih črpanja sredstev tudi realna. Pri tem pa je bil rezultat pogajanj za obdobje nove finančne perspektive (2007–2013) močno odvisen od števila uspešnih projektov v tem prvem obdobju (Priročnik za izdelavo analize stroškov in koristi investicijskih projektov, 2004, str. 11).

Obseg sredstev, ki bodo na voljo za projekte v obdobju 2007-2013, se bo v primerjavi z obdobjem 2004–2006 več kot potrojil.

Dobro izhodišče in temelj za učinkovito črpanje sredstev strukturnih in Kohezijskega sklada predstavljajo izkušnje, ki si jih je Slovenija pridobila v okviru predpristopnih pomoči (Priročnik za izdelavo analize stroškov in koristi investicijskih projektov, 2004, str. 11).

3.1 DELITEV SLOVENIJE NA NUTS REGIJE

Za potrebe izvajanja strukturnih instrumentov je bila Slovenija do sedaj obravnavana kot ena sama regija. V evropskem žargonu to pomeni ena NUTS 2 regija. Na ravni teritorialnih

⁸ Nepovratna pomoč tega instrumenta je leta 2000 v povprečju dosegala 64 % vrednosti projekta.

⁹ Programsko dopolnilo je dokument, ki ga sestavi država članica ali organ upravljanja o izvajanju strategije in prednostnih nalog pomoči, ki vsebuje podrobne opise na ravni ukrepa.

statističnih enot NUTS 2, ki jih je izdelal statistični urad, se namreč dodeljuje pomoč iz Cilja 1¹⁰. Slovenija v tem obdobju prejema pomoč iz vseh štirih strukturnih skladov ter Kohezijskega sklada (Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU, 2006, str. 5).

Delitev Slovenije na NUTS 2 ravni je pomembna, ker je preko 70 % sredstev iz strukturnih skladov namenjenih Cilju 1. Kriterij za vključitev regije v ta cilj je njena gospodarska razvitost, ki mora biti nižja od 75 % povprečja EU. BDP na prebivalca Slovenije je leta 2000 znašal 72 % povprečja petnajstih držav članic Evropske unije (Benko, 2002, str. 56). Z vstopom v EU pa je ta odstotek zelo narasel, sej se po širitvi za povprečje EU šteje vseh 25 držav, torej vključno z novimi, gospodarsko šibkejšimi članicami. Po vključitvi v EU je zaradi statističnega učinka širitve BDP na prebivalca Slovenije znašal 80 % povprečja EU. Ta številka pa naj bi po napovedih konec leta 2007 znašala 85 %, saj sta se 1. januarja 2007 v EU vključili še dve gospodarsko zelo šibki državi, in sicer Bolgarija in Romunija (GDP per capita in PPS, 2007). To pomeni, da Slovenija ne more biti upravičena do sredstev namenjenih regijam v okviru Cilja 1.

Na osnovi velikih razlik v regionalnem razvoju si Slovenija prizadeva razdeliti svoje ozemlje na dve ali tri NUTS 2 regije, kar bi pomenilo, da bi bil vsaj del slovenskega ozemlja tudi v naslednjem finančnem obdobju (2007–2013) upravičen do intenzivne pomoči iz sredstev strukturnih skladov. V pogajanjih za vstop se je Slovenija z unijo dogovorila, da bo njeno ozemlje razdeljeno na 12 regij na NUTS 3 ravni. Ob koncu leta 2006 pa je bila dogovorjena še razdelitev na ravni NUTS 2, in sicer na vzhodno in zahodno Slovenijo (Uredba NUTS – spremembe, 2006).

Od vstopa v EU pa do konca leta 2006 je bilo Sloveniji iz strukturnih skladov in Kohezijskega sklada namenjenih 405,4 milijona evrov pomoči (v cenah leta 1999), od tega 236,8 milijona evrov iz strukturnih skladov in 168,6 milijona evrov iz Kohezijskega sklada. Če v okvir regionalnega razvoja dodamo še 249,8 milijonov evrov sredstev, ki so bili Sloveniji namenjeni za razvoj podeželja, dobimo znatno višino sredstev, za katero je bilo treba vložiti veliko naporov, da so bili izkoriščeni (Mrak Mojmir, Mrak Maruša, Rant, 2004, str. 151).

3.2 PREDNOSTNE NALOGE

V skladu s splošno sprejetim pristopom, po katerem naj bo EPD osredotočen na omejen nabor prednostnih nalog in ukrepov ob upoštevanju meril za izbiro ukrepov in dejavnosti, bo pomoč EU usmerjena predvsem na naslednja štiri prednostna področja (Enotni programski dokument 2004–2006, 2004, str.113-162):

¹⁰ Cilj 1 zajema evropske regije, katerih bruto domač proizvod na prebivalca (izražen v standardih kupne moči) ne presega 75 % povprečja EU.

- **Prednostna naloga št. 1: Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti**

Dejavnosti v okviru te prednostne naloge sledijo naslednjim splošnim ciljem: dvigu konkurenčnosti, izboljšanju stopnje inovativnosti in tehnološke zahtevnosti proizvodnih procesov, povečanju fleksibilnosti in učinkovitejši organiziranosti podjetij, razvoju podjetništva ter spodbujanju naložb in razvoja vodstvenih zmogljivosti. Dejavnosti potekajo v okviru petih ukrepov, ki so financirani iz Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESSR).

Ukrepi, ki jih financira ESRR:

- i. Spodbujanje razvoja inovacijskega okolja,
- ii. spodbujanje razvoja turističnih destinacij,
- iii. izboljšanje podpornega okolja za podjetništvo,
- iv. gospodarska infrastruktura in javne storitve.

- **Prednostna naloga št. 2: Znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje**

Prednostno nalogo določajo naslednji ključni cilji: vlaganje v znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje z namenom ustvarjanja kakovostnih delovnih mest, boj proti brezposelnosti, spodbujanje socialnega vključevanja oseb s posebnimi potrebami, vseživljenjsko učenje in razvoj spretnosti ter prilagodljivosti človeških virov.

Aktivnosti potekajo v okviru štirih ukrepov, ki so financirani iz Evropskega socialnega sklada (ESS):

- i. razvoj in krepitev aktivnih politik trga dela,
- ii. pospeševanje socialnega vključevanja,
- iii. vseživljenjsko učenje,
- iv. spodbujanje podjetništva in prilagodljivost.

- **Prednostna naloga št. 3: Prestrukturiranje kmetijstva, gozdarstva in ribištva**

Ta prednostna naloga si prizadeva v smeri: izboljšanja gospodarske učinkovitosti in konkurenčnosti kmetijstva, gozdarstva in ribištva, uspešne prilagoditve zahtevam skupnega trga, spodbujanja alternativnih virov dohodkov na podeželju ter vzdrževanja in trajnostnega razvoja gozdov.

Dejavnosti potekajo v okviru petih ukrepov, ki so sofinancirani iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada (EKUJS):

- i. izboljšanje predelave in trženja kmetijskih proizvodov,
- ii. naložbe v kmetijska gospodarstva,
- iii. diverzifikacija kmetijskih dejavnosti,
- iv. investicije v gozdove za izboljšanje gospodarske in ekološke vrednosti gozdov,
- v. trženje kakovostnih kmetijskih in živilskih proizvodov

in dveh ukrepov, ki so sofinancirani iz Finančnega instrumenta za usmerjanje ribištva (FIUR):

- i. posodobitev obstoječih plovil in mali priobalni ribolov,
- ii. ribogojstvo, predelava in trženje.

- **Prednostna naloga št. 4: Tehnična pomoč**

Dejavnosti v okviru te naloge služijo za podporo vodenju in spremljanju programa, zlasti na področju informacijskega sistema, komunikacije in informiranja javnosti, za podporo raziskavam ter pri pripravi projektov.

3.3 STRUKTURNI SKLADI V SLOVENIJI

3.2.1 Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)

Z vstopom v EU si je tudi Slovenija zagotovila pravico do črpanja sredstev iz ESRR. Dostop do ESRR za državo pomeni nov instrument za vzpodbujanje gospodarske rasti in zaposlenosti, za podjetja in druge možne prejemnike sredstev pa dodaten vir sofinanciranja projektov.

ESRR je osredotočen na izvajanje 1. prednostne naloge »Spodbujanje podjetniškega sektorja in konkurenčnosti«, katere cilji, ukrepi in aktivnosti izhajajo predvsem iz Državnega razvojnega programa RS 2001-2006, Programa ukrepov za pospeševanje konkurenčnosti za obdobje 2002-2006 ter Strategije slovenskega turizma 2002-2006. S pospeševanjem podjetništva, povečanjem investicij v znanje in tehnološki razvoj, izboljševanjem turističnih produktov ter poenostavitvijo dostopa do lokacij, podatkov in virov financiranja je cilj ESRR povečati konkurenčnost podjetij in države (Strukturni skladi EU v Sloveniji, 2007).

Slovenija je imela v obdobju 2004-2006 za spodbujanje podjetništva in konkurenčnosti na voljo 130 milijonov evrov namenskih sredstev Evropske unije, pri tem pa je veljalo, da je poraba letne alokacije sredstev možna do konca drugega leta po prevzemu obveznosti.

3.2.2 Evropski socialni sklad (ESS)

Evropski socialni sklad v Sloveniji povečuje vlaganje v znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje. Podrobneje je način izvajanja, s postopki in merili ter upravičenimi stroški, opredeljen v izvedbeni strukturi 2. prednostne naloge »Znanje, razvoj človeških virov in zaposlovanje«. Posebna pozornost pri ukrepih je namenjena enakosti med spoloma, regijskim potrebam in drugim horizontalnim politikam. Upoštevajo se posebne regijske in lokalne potrebe.

Sistemska in izvedbena je za ESS odgovorno Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki je v strukturi izvedbe strukturnih skladov opredeljeno kot posredniško telo.

Sredstva sicer neposredno dodeljuje Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, in sicer za ukrepe (i), (ii) in (iv), Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport pa za ukrep (iii). Vse dejavnosti in procesi, potrjevanja razpisov, potrjevanja izbranih projektov in zahteve za spremembo in dopolnjevanje dejavnosti se obravnavajo na programskem svetu ESS, ki ga vodi ministrstvo za delo (Wostner et al., 2005, str. 47).

Kar tretjino vseh sredstev strukturnih skladov v Sloveniji je namenjenih vlaganju v ljudi, kar je največ od vseh držav pristopnic EU. K skupno 101,8 milijonov evrov sredstev za obdobje 2004-2006 je ESS prispeval 76,4 milijonov evrov, Slovenija pa 25,5 milijonov evrov. Od tega je bilo v letu 2004 na voljo 14,6 milijonov evrov (Strukturni skladi EU v Sloveniji, 2007a).

3.2.3 Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad (EKUJS)

Slovenija je že v času pred vstopom za prestrukturiranje kmetijstva in gozdarstva koristila sredstva Evropske unije preko programa Sapard. Od 1. maja 2004 pa lahko koristi finančna sredstva usmerjevalnega oddelka¹¹ Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada. Za črpanje sredstev usmerjevalnega oddelka tega sklada je bilo do leta 2006 namenjeno 47 milijonov evrov sredstev.

Na splošno je v Sloveniji za načrtovanje in upravljanje ukrepov za razvoj podeželja pristojno Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za izvajanje teh ukrepov je v Sloveniji pooblaščen Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja, na katero so torej v celoti prenesle pristojnosti v zvezi z obravnavanjem vlog, odobritvijo projektov, odobritvijo iz izpeljavo plačil in ki nosi polno odgovornost za odobritve ter nadzor nad izvajanjem projektov.

EKUJS je osredotočen na izvajanje petih ukrepov 3. prednostne naloge »Prestrukturiranje kmetijstva, gozdarstva in ribištva«.

Postopki prijavljanja projektov so podobni že znanim iz izvajanja predpristopne pomoči v kmetijstvu Sapard. Temeljijo na določenih javnih razpisov za izvajanje ukrepov razvoja podeželja (Wostner et al., 2005, str. 66).

3.2.4 Finančni instrument za usmerjanje ribištva (FIUR)

V Sloveniji je za načrtovanje in upravljanje strukturnih ukrepov v ribištvu pristojen sektor za lovstvo in ribištvo na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Za izvajanje teh ukrepov pa je pooblaščen Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja. (Wostner et al., 2005, str. 80).

Slovenija je v obdobju 2004–2006 izvajala dva ukrepa 3. prednostne naloge »Prestrukturiranje kmetijstva, gozdarstva in ribištva«. Za te ukrepe pa je bilo namenjeno 2,4 milijonov evrov finančni sredstev sklada FIUR.

3.4 KOHEZIJSKI SKLAD

V predpristopnem obdobju je bila Slovenija upravičena do sredstev ISPA. Po vstopu v EU pa je ta instrument nadomestil Kohezijski sklad, saj Slovenija nadaljuje pospešeno vlaganja v

¹¹ Sklad je sestavljen iz dveh oddelkov: usmerjevalnega in jamstvenega. Prvi zagotavlja sredstva za izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in živilskega sektorja, drugi pa podpira okolju prijazne načine kmetovanja.

transportno (ceste, železnica, pristanišča, letališča, nadzor prometa) in okoljsko (zagotavljanje pitne vode, čiščenje odpadnih voda, predelava trdnih odpadkov) infrastrukturo. Sloveniji je bila dodeljena pravica črpanja sredstev Kohezijskega sklada v višini 168,6 milijonov evrov. Sredstva so namenjena sofinanciranju večjih investicijskih projektov v višini nad 10 milijonov evrov.

Organi, odgovorni za izvajanje projektov s pomočjo Kohezijskega sklada, so (Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje prometa za obdobje 2004–2006, 2003, str. 33):

- upravljalni organ,
- vmesni organ,
- izvajalsko telo,
- plačilni organ,
- neodvisni organ za finančni nadzor.

V institucionalnem načrtu Kohezijskega sklada sta Ministrstvo za promet ter Ministrstvo za okolje in prostor določena za vmesni organ. Za svoje delovanje odgovarja upravljalnemu organu, ta funkcija je bila zaupana Službi Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj, ki je v celoti odgovorna za učinkovitost in pravilnost upravljanja in izvajanja projektov s pomočjo Kohezijskega sklada. Vloga plačilnega organa se je dodelila Ministrstvu za finance, ki je odgovorno za nekatere izdatke in za prejem izplačil od Evropske skupnosti.

Glavne naloge ministrstev kot vmesnih organov so: priprava programskih dokumentov, preverjanje in ocenjevanje predlaganih dokumentov in njihova predložitev upravljalnemu organu, pregledovanje razpisne dokumentacije, preverjanje in verificiranje zahtevkov za povrnitev stroškov, spremljanje in poročanje upravljalnemu organu in usklajevanje projektov.

Izvajalska telesa so odgovorna: za pripravo predlogov projektov, izvedbo razpisov in podeljevanje pogodb izvajalcem, nadzorovanje izvajanja pogodb, zagotavljanje informacij vmesnemu organu ter obveščanje javnosti o projektih.

Urad za nadzor proračuna je urad v okviru Ministrstva za finance ter nastopa kot neodvisni organ za finančni nadzor. Ta funkcija je neodvisna od upravljalnega in plačilnega organa, vmesnega organa ali katere koli druge izvajalske funkcije. Urad za nadzor ima vlogo osrednjega koordinatorja notranjega nadzora javnih financ in neodvisnega nadzora vseh skladov EU (Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje prometa za obdobje 2004–2006, 2003, str. 34).

3.5 PREDPRISTOPNA POMOČ

3.5.1 Phare

Slovenija prejema pomoč Evropske unije iz programa Phare od leta 1992. V obdobju od 1992 do 1995 je prejela 69 milijonov evrov finančnih sredstev za projekte, ki so se izvajali na področjih, kot so reforma javne uprave, privatizacija, reforma finančnega sektorja, regionalni

razvoj (vključno s čezmejnimi sodelovanjem) in razvoj človeških virov (Kirbiš, 2005, str. 11). Do leta 2004 ji je bilo tako odobreno 339 milijonov evrov. Slaba polovica tega je bila namenjena krepitevi institucij na vseh področjih in ravneh. Sredstva Evropske unije so bila med drugim porabljena za projekte infrastrukture, okolja, prometa in energetike, šolstva in izobraževanja. Ustanovljene so bile tudi potrebne institucije za učinkovito izvajanje programov Phare, in sicer nacionalni koordinator pomoči, nacionalni sklad ter osrednja finančna in pogodbeno enota (Predpristopna pomoč, 2007).

Pomoč programa Phare v Sloveniji lahko delimo v tri faze (Finančni instrumenti strukturne politike, 2007):

1. **Prva faza – tranzicijsko obdobje** med leti **1992 in 1995**, ko je bila pomoč usmerjena predvsem v prestrukturiranje gospodarstva. Slovenija je v tistem obdobju sredstva programa Phare usmerila predvsem v:
 - a) privatizacijo, prestrukturiranje gospodarstva, javne finance in bančništvo (40 %),
 - b) infrastrukturo (20 %),
 - c) TEMPUS¹² program in izobraževanje (20 %) ter
 - d) znanost in tehnologijo, okolje, energetiko, kmetijstvo, zakonodajo idr. (20 %).
2. **Druga faza – predpristopno obdobje** med leti **1996 in 1999**. V tem obdobju je bila pomoč programa Phare Sloveniji usmerjena predvsem na vzpostavljanje institucij in investicijske podpore za pospešeno uvajanje Evropske unije. V tej fazi je bila predvidena tudi posebna pomoč za krepitev upravno-administrativnih struktur ter pravne podlage za bodoče izvajanje strukturne politike.
3. **Tretja faza – pristopno obdobje**, ki je bilo časovno vezano na obdobje **od leta 2000** do članstva v Evropski uniji v 2004 in je bilo podprto s tremi finančnimi instrumenti: s prenovljenim programom Phare, s kmetijskim programom Sapard in s programom gospodarske infrastrukture Ispa. Program Phare je bil tudi v tej fazi ključni instrument pomoči in tesno povezan s programom Sapard in z Ispa elementi pomoči.

3.5.2 Sapard

Evropska komisija je Sloveniji odmerila zelo skromna sredstva pomoči za izvajanje tega programa. Letno smo dobili 6,337 milijonov evrov. Program je bil narejen za 7 let (2000–2006) v obliki indikativnega programa.

S tem programom upravlja Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. 7.1.1999 je Vlada RS sprejela sklep o ustanovitvi Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja kot organa v sestavi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki je prevzela izvajanje predpristopne pomoči Sapard (Benko, 2002, str. 46).

¹² TEMPUS - najpomembnejši in edini program na področju izobraževalnega sistema v letih 1992 in 1993, ki je spodbujal prenovno visokošolskega sistema, poklicno usposabljanje in sodelovanje med izobraževalnimi institucijami.

3.5.3 Ispa

S 1.5.2004 se je program Ispa zaključil in prešel na program Kohezijskega sklada, s čimer je 15 projektov, ki so se pred pristopom k EU izvajali v Sloveniji s pomočjo Ispe, postalo kohezijskih. Od 1.1.2001 do 30.6.2004 je Slovenija za te projekte iz proračuna skupnosti dobila v skupni vrednosti 27,2 milijona evrov (in sicer za promet 10,5 milijonov evrov, okolje 16,2 milijona evrov in horizontalne projekte 0,5 milijonov evrov), Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za promet kot posredniški telesi pa sta v tem obdobju prejeli 16,8 milijonov evrov povračil (in sicer za promet 6,4 milijonov evrov, okolje 9,9 milijonov evrov in za horizontalne projekte: 0,5 milijonov evrov) (Strukturni skladi EU v Sloveniji, 2005).

Od preteklih 18 ISPA projektov so se v letu 2004 zaključili štirje, preostalih 14 nekdanjih projektov pa se še izvaja, in sicer 10 na področju okolja in 4 na področju prometa (Finančni instrument Ispa, 2007).

Za predložitev projektov v potrditev generalni direkciji za regionalni razvoj je v Sloveniji zadolžena Služba Vlade RS za evropske zadeve, ki deluje kot nacionalni koordinator za program Ispa. Projekt, za katerega želi država kandidatka prejeti sredstva, mora biti vključen v državni program infrastrukturnih naložb v promet in okolje (Kirbiš, 2005, str. 12).

3.6 NETO PRORAČUNSKI POLOŽAJ IN ABSORPCIJSKA SPOSOBNOST

Kolikšen je dejanski neto finančni tok v Sloveniji in njegov razvojni učinek je odvisno od doseženih rešitev v pristopnih pogajanjih ter od domače organiziranosti in sposobnosti izkoriščanja potencialne pomoči. Izkušnje držav članic kažejo, da so razlike med bolj in manj uspešnimi pristopi velike in tako imenovana absorpcijska sposobnost držav različna (Jurančič et al., 1999, str. 51).

Na področju prispevka v proračun EU in neto proračunskega položaja države do evropskega proračuna si je Slovenija v pogajanjih zastavila dva cilja (Mrak Mojmir, Mrak Maruša, Rant, 2004, str. 148):

- da v obdobju 2004–2006 doseže boljši pozitivni neto proračunski položaj, kot ga je dosegla v letu pred pristopom in
- da za obdobje 2007–2013 zagotovi takšen obseg sredstev in strukturo prilivov sredstev iz bruseljske blagajne, da ne bo postala neto plačnica v proračun EU.

Dosežene rešitve so skladne z obema ciljema. EU je sprejela odločitev, da nobena nova članica v prvih letih članstva ne sme imeti slabšega neto proračunskega položaja, kot ga je imela v zadnjem letu pred včlanitvijo. Slovenija je to dosegla z dogovorom, s katerim so ji bila za obdobje 2004–2006 odobrena pavšalna nadomestila v skupnem znesku 234 milijonov evrov. S tem se je pozitivni neto proračunski položaj Slovenije izboljšal. Takšen rezultat pogajanj omogoča Sloveniji več manevrskega prostora za obvladovanje tveganj, ki bi jim

lahko bili izpostavljeni v primeru morebitno slabšega črpanja sredstev EU iz naslova razvoja podeželja in strukturnih skladov (Mrak Mojmir, Mrak Maruša, Rant, 2004, str. 149).

Glede na gibanje neto proračunskega položaja starih članic v obdobju 1986 – 2003 lahko predvidevamo, da bodo Grčija, Irska, Portugalska in Španija v prihodnjih letih v relativno boljšem položaju kot Slovenija in večina drugih novih članic. To je delno posledica dejstva, da so bile nove članice prikrajšane pri delitvi sredstev za strukturne namene. V povprečju so prejele skoraj 3-krat manj sredstev iz Cilja 1 in kohezijskega sklada na prebivalca kot razvitejše stare

članice. Novim članicam je bilo namenjenih manj sredstev zaradi slabše absorpcijske sposobnosti. V najslabšem položaju pa je ravno Slovenija, saj ji je bilo dodeljenih kar 6-krat manj sredstev iz teh skladov kot sicer razvitejši Portugalski, upravičena pa je bila tudi do najnižjega deleža teh sredstev v BDP (0,6 %), medtem ko je na primer delež Grčije v BDP 5-krat večji (Wostner, 2004, str. 102).

Pri absorpcijski sposobnosti države imamo v bistvu tri stvari (Šumpiková, Pavel, Klazar, 2004, str. 2):

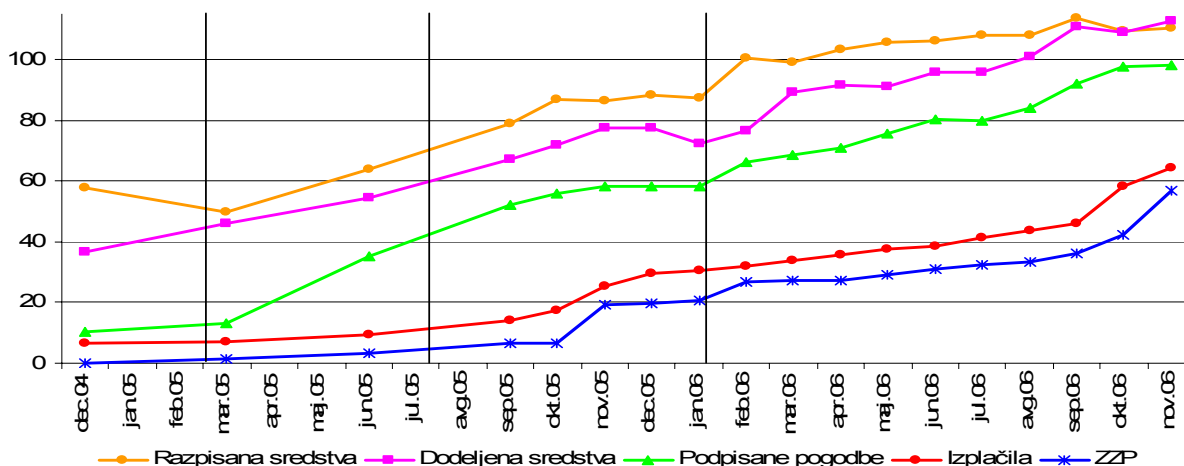
- **Makroabsorpcijska sposobnost** se meri kot delež sredstev iz evropskih skladov v BDP držav članic. V Sloveniji le-ta ni problem, ker je obseg sredstev, ki jih dobivamo iz EU, tako majhen, da negativnih makroekonomskih učinkov nima.
- **Finančno absorpcijska sposobnost** pomeni sposobnost sofinanciranja evropskih projektov za načrtovanje in zagotavljanje teh sredstev v večletnih proračunih ter uspešno pobiranje prispevkov od sodelujočih partnerjev. Z vidika zagotavljanja proračunskega rebalansa ne moremo govoriti, da je problem pri črpanju finančna absorpcijska sposobnost. V slovenskem državnem proračunu je namreč dovolj sredstev za sofinanciranje.
- **Administrativno področje**, pri čemer gre za sposobnost vlade ter regionalnih in lokalnih oblasti, da pravočasno pripravijo ustrezne programe in projekte, da zagotovijo optimalno koordinacijo med vsemi subjekti, ki sodelujejo v projektih, da uspešno opravljajo administrativna in poročevalska dela ter da financirajo in nadzorujejo izvedbo projektov. To področje povzroča največ problemov pri črpanju nepovratnih sredstev iz strukturnih in Kohezijskega sklada. Vlada je začela leta 2005 to spreminjati.

Kar se tiče absorpcijske sposobnosti oziroma sposobnosti črpanja sredstev iz strukturnih in Kohezijskega sklada, ne moremo govoriti, da je Slovenija neučinkovita. Šele po primerjavah z drugimi državami bi lahko rekli, ali smo res neuspešni. Verjetno pa je, da so imele pri črpanju denarja težave vse države v prvih letih po vstopu v EU. Gre za logične začetne težave. Vendar pa je bila pričakovana stopnja pripravljenosti večja, saj smo bili deležni že predpristopnih pomoči (Mrak, 2005, str. 36).

Zelo je pomembno, da je bilo obdobje 2004–2006 izkoriščeno kot pripravljalno in ne kot učna doba. Tako lahko pričakujemo, da bo učna doba za obdobje 2007-2013 čim cenejša, saj bo

takrat na voljo bistveno več denarja kot do sedaj. To pomeni, da bo potencialna škoda bistveno večja, če takrat sredstev ne bomo izkoristili (Mrak, 2005, str. 37).

Slika 2: Črpanje Slovenije iz sredstev strukturnih skladov – dinamika na nivoju celotnega EPD (v % razpoložljivih sredstev)¹³

¹³ Pri razpisanih in dodeljenih sredstvih se pojavljajo določena nihanja, ki izhajajo iz necelovite realizacije razpisov, kar je pogosto tudi posledica določil zakonodaje na področju javnega naročanja in tudi nedoslednega izvajanja te zakonodaje.

Vir: Črpanje sredstev strukturnih skladov na dan 30.11.2006, 2006.

3.7 ČRPAJJE EVROPSKIH KOHEZIJSKIH SREDSTEV

3.7.1 Programski dokumenti za črpanje evropskih sredstev za obdobje 2007-2013

Skladno z Uredbo Sveta o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu in razveljavitvi uredbe (v nadaljevanju: splošna uredba) je Slovenija pripravila programske dokumente na dveh hierarhičnih ravneh. Na prvi ravni je pripravila **Nacionalni strateški referenčni okvir** (NSRO), ki opredeljuje generalno strategijo države članice za doseganje hitrejše konvergence, in na drugi ravni, torej na podlagi NSRO, **operativne programe** (OP), ki predstavljajo programsko podlago za črpanje sredstev, ki jo Evropska komisija potrdi z odločbo.

Splošna usmeritev NSRO je izboljšanje blaginje prebivalcev Slovenije s spodbujanjem gospodarske rasti, ustvarjanjem delovnih mest in krepitvijo človeškega kapitala ter zagotavljanjem uravnoveženega in skladnega razvoja, še posebej med regijami. Navedena usmeritev opredeljuje blaginjo kot globalni cilj, poseben poudarek pa daje tudi spodbujanju rasti in ustvarjanju delovnih mest, torej ključnima ciljema Lizbonske strategije ter skladnemu razvoju. Konkretni oziroma specifični cilji, ki jim bo Slovenija sledila s sredstvi strukturne politike, so spodbuditi podjetništvo, inovativnost in tehnološki razvoj, izboljšati kvaliteto

sistema izobraževanja in raziskovalno-razvojne dejavnosti, izboljšati fleksibilnost trga dela ob zagotavljanju varnosti zaposlitve še posebej z ustvarjanjem delovnih mest ter spodbujanjem socialne vključenosti, zagotoviti pogoje za rast z zagotavljanjem trajnostne mobilnosti, izboljšanju kakovosti okolja in ustrezni infrastrukturi ter skladen razvoj regij. Posebno težo pri doseganju teh ciljev bo imelo izboljšanje institucionalne in administrativne usposobljenosti, še posebej v javnem sektorju, kar je nujen pogoj za pospešitev gospodarske rasti v Sloveniji (Vlada RS potrdila programske dokumente za črpanje evropskih kohezijskih sredstev za obdobje 2007-2013, 2007).

Cilje NSRO bo Slovenija dosegla z izvedbo treh OP:

- Operativnega programa krepitve regionalnih razvojnih potencialov.
- Operativnega programa razvoja človeških virov in
- Operativnega programa razvoja okoljske in prometne infrastrukture.

Takšna struktura OP predstavlja enostaven in transparenten programski okvir, znotraj katerega se bodo izvajale posamezne prioritete, projekti in aktivnosti.

Izpostaviti je potrebno dva cilja:

- prispevek NSRO k letni rasti BDP – cilj konec obdobja je 0,75 odstotne točke ter
- okoli 30.000 novo ustvarjenih neto delovnih mest.

3.7.2 Finančna perspektiva za obdobje 2007-2013

V okviru nove finančne perspektive EU 2007-2013 bo Sloveniji za področje strukturne politike na voljo 4.205 milijonov evrov. Z razpoložljivimi sredstvi bo Slovenija, upoštevajoč Strategijo razvoja Slovenije in Nacionalni program reform, prednostno financirala razvojno-investicijske prioritete Državnega razvojnega programa, pri čemer bodo ta sredstva usmerjena na tista področja, kjer bo njihova dodana vrednost v kontekstu celovite razvojne politike največja.

Tretjina vseh sredstev strukturne politike (1.412 milijonov evrov) bo namenjenih za programe Kohezijskega sklada. Preostanek (2.689 milijonov evrov) je namenjen za programe Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega socialnega sklada.

Sredstva Kohezijskega sklada bodo uravnoreženo razdeljena med področje okolja (vključno s področjem energije) in transporta. Glede na analizo potreb področje prometa sicer po velikosti investicijskih potreb precej presega področje okolja, kljub temu pa se je Slovenija odločila, glede na pomen okoljske dimenzije in trajnostnega razvoja, da obema področjema nameni uravnorežen delež. V okviru prometnega dela operativnega programa bo dana posebna teža tistim investicijam, ki imajo pozitivne okoljske učinke (Vlada RS potrdila programske dokumente za črpanje evropskih kohezijskih sredstev za obdobje 2007-2013, 2007).

Za ESS se namenja 756 milijonov evrov, s čimer znaša razmerje med programi ESRR in programi ESS 72:28. Z 28 % deležem ESS se Slovenija uvršča med primerljive države, ki

največ vlagajo v razvoj človeških virov. Učinkovito koriščenje sredstev ESS je v Sloveniji pogojeno z reformami na področju zaposlovanja in izobraževanja in z vzpostavljanjem kapacitet za izvajanje novih programov. V okviru operativnega programa ESRR se bodo financirale tudi investicije v visokošolsko infrastrukturo ter medpodjetniške izobraževalne centre, kar neposredno prispeva k doseganju ciljev na področju razvoja človeških virov in zaposlovanja. Navedeno kaže na bistveno povečan napor Slovenije na področju razvoja človeških virov in doseganja Lizbonskih ciljev, ki bistveno presega obseg sredstev za to področje, ki ga namenjajo druge države članice.

Sredstva domačega javnega sofinanciranja za izvajanje programov EU bodo v naslednjem programskem obdobju zagotavljali državni proračun in občinski proračuni. Okoli 77 % ti. »razvojnih izdatkov« je v državnem proračunu in 23 % v občinskih proračunih. Iz tega razmerja je bil izračunan delež sredstev, ki se bodo izvajala na osnovi regionalne pobude. Upoštevaje vsa sredstva strukturnih skladov (po izločitvi sredstev za cilj Teritorialno sodelovanje) znaša 23-odstotni delež 619 milijonov evrov v obdobju 7 let, ki se bodo zagotovila iz ESRR. Ta sredstva bodo podprla izvajanje regionalnih razvojnih programov 2007-2013, ki imajo namen spodbuditi lokalno razvojno pobudo, izraziti dimenzijo trajnostnega razvoja in realizirati opredelitev za skladni regionalni razvoj. Programi na osnovi regionalne pobude se bodo izvajali skozi mehanizme, določene v zakonu, ki urejajo spodbujanje skladnega regionalnega razvoja, s partnersko vlogo dvanajstih razvojnih regij (Vlada RS potrdila programske dokumente za črpanje evropskih kohezijskih sredstev za obdobje 2007-2013, 2007).

4 OPIS PROJEKTA »RAČUNALNIŠKO OPISMENJEVANJE BREZPOSELNIH NA PODROČJU ŠIRŠE DOLENJSKE IN BELE KRAJINE«

Evropski projekti zahtevajo natančno opredelitev problemov in vprašanj, ki jih s projektom želimo rešiti, načrtovanje ciljev, definiranje ustreznih partnerjev, ki bodo pripomogli k uspešni izvedbi projekta, natančno načrtovanje in merjenje porabe resursov ter ustrezno ukrepanje v primeru odstopanj od zastavljenih ciljev. V nadaljevanju sem predstavila primer razpisa PHARE 2003 Donacijska shema: »Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih« ter potek celotnega projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, ki ga je izvajal Šolski center Novo mesto.

Temeljni namen programa je bil dvig računalniške pismenosti brezposelnih oseb kot tudi pomoč pri njihovem prilagajanju spremembam, ki nastajajo zaradi razvoja informacijske družbe. Program se je izvajal v obliki različnih računalniških usposabljanj (tečajev), v katera so se vključevale brezposelne osebe.

Izvajalec celotnega programa Phare 2003, ki ga je sofinancirala Evropska unija, je bilo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Zavod RS za zaposlovanje je v času izvajanja programa nastopal v vlogi projektne sekretariata.

Program Phare 2003 je tudi dober primer črpanja sredstev iz evropskih strukturnih skladov in prinaša koristi širši družbi.

4.1 LOKACIJA PROJEKTA

Od prijaviteljev so pričakovali, da bodo zagotovili izvedbo usposabljanj na območju, ki ga pokriva posamezna območna služba Zavoda RS za zaposlovanje, pri kateri je brezposelna oseba prijavljena v evidenci brezposelnih oseb. V skladu s tem je obravnavani projekt pokrival širšo Dolenjsko in Belo krajino oziroma brezposelne osebe iz Zavoda RS za zaposlovanje Novo mesto in Sevnica.

4.2 VRSTE DEJAVNOSTI ZAHTEVANE V RAZPISU

4.2.1 Glavne dejavnosti

Glavne dejavnosti so predstavljali programi usposabljanja iz informacijskih komunikacijskih tehnologij (v nadaljevanju IKT), ki se naj bi izvajali in sprejemali v skladu z ugotovljenimi potrebami ciljne skupine brezposelnih na treh različnih stopnjah:

a) Osnovno usposabljanje za IKT

Začetno usposabljanje iz IKT je bilo namenjeno skupinam brezposelnih, ki so informacijsko nepismene ali imajo zelo nizko raven računalniške pismenosti. Osnovno računalniško usposabljanje je zajemalo (Moduli računalniške pismenosti, 2005):

- osnove računalništva in informatike (modul 1),
- operacijski sistem (modul 2),
- urejanje besedil (modul 3),
- delo z internetom in elektronsko pošto (modul 7).

b) Napredno usposabljanje za IKT

Nadaljnje usposabljanje iz IKT je bilo namenjeno skupinam brezposelnih z osnovno in srednjo ravniyo digitalne pismenosti. Napredno računalniško usposabljanje je zajemalo (Moduli računalniške pismenosti, 2005):

- urejanje preglednic (modul 4),
- uporaba predstavitvenih orodij (modul 7).

c) Specialistično usposabljanje iz IKT

Specializirano usposabljanje iz IKT je bilo namenjeno skupinam brezposelnih z višjo ravniyo računalniške pismenosti. Specializacija predstavlja odgovor na potrebe delodajalcev po specializirani kvalificirani delovni sili. Zagotoviti je bilo potrebno, da se najmanj 20 % brezposelnih oseb, ki obiskujejo tak tečaj, zaposli v šestih mesecih po zaključku projekta. Specialistično usposabljanje je zajemalo (Moduli računalniške pismenosti, 2005):

- baze podatkov,

- specialistična programska orodja (oboje modul 5).

Osnovno in napredno usposabljanje iz IKT se bi zaključilo s pridobitvijo Evropskega računalniškega spričevala »European Computer Driving Licence« (v nadaljevanju ECDL). Zaželeno je bilo, da prijavitelj vzpostavi partnerstvo z organizacijami, ki podeljujejo taka spričevala.

Predlagane dejavnosti so morale biti podprte z e-učnimi metodami (ang. E-Learning), to so tehnike učenja, ki združujejo učenje na daljavo in delo neposredno v učilnici z mentorji (ang. Blended Learning). Od prijavitelja so pričakovali, da bodo prijavljeni projektni predlogi vsebovali multimedijsko podprto učenje z interaktivno funkcionalnostjo in sočasno dinamično uporabo programov v času učenja.

Vsi projektni predlogi so morali vsebovati ponudbo za elektronski dostop do ECDL vsebin (modulov), strežniški prostor in e-mail naslov za posameznega uporabnika, ter interaktivno on-line preverjanje znanja in komunikacijo med učečo osebo in mentorjem.

Ciljne skupine razpisa so bile osebe s statusom brezposelne osebe. Kot prednostne ciljne skupine so se šteli (Smernice za prijavitelje projektnih predlogov za donacijo na razpis za leto 2005, 2005, str. 9):

- mladi brezposelni,
- brezposelne osebe, starejše od 25 let, ki bi se jim s pridobitvijo osnovnih in ključnih znanj iz IKT možnosti za zaposlitev povečale,
- ženske,
- invalidi,
- osebe, ki so bile dalj časa brezposelne, in težje zaposeljive osebe.

Pogoji za vključitev v računalniško usposabljanje brezposelnih so bili (Smernice za prijavitelje projektnih predlogov za donacijo na razpis za leto 2005, 2005, str. 9):

- pripravljen individualni načrt zaposlovanja,
- pridobljena redna osnovnošolska izobrazba.

4.2.2 Podporne dejavnosti

a) Opredelitev, motivacija in izbira udeležencev usposabljanja v ciljnih skupinah

Razpis je od prijavitelja zahteval, da vključi tudi opredelitev, motivacijo in izbiro udeležencev usposabljanja v določenih ciljnih skupinah. Zahteval je analizo ključne ciljne skupine brezposelnih in razdelitev teh v ciljne skupine udeležencev usposabljanja, zasnovane na ravni osnovne izobrazbe in usposabljanja, strokovnih izkušnjah, starosti in trajanju brezposelnosti.

b) Usposabljanje vodij usposabljanja

Zahteva razpisa je bila tudi vključevanje dejavnosti, ki so imele za cilj usposabljanje vodij usposabljanja kot sekundarne in podporne dejavnosti. Učitelji in mentorji naj bi nadgradili svoje znanje in spretnosti iz IKT in modulov »E-Learninga«, da bi lahko prenašali svoje znanje in spretnosti različnim ciljnim skupinam.

c) Informacije o programu, razširjanje rezultatov projekta, pospeševanje in skupna uporaba najboljše prakse

Zavest o osebnih koristih je prvi korak kako pritegniti ljudi, ki jih ogroža informacijska izključenost. Pomembno je zadovoljiti potrebe tistih, ki se pozno prilagodijo informacijski družbi in uporabiti kanale, ki so povezani z njihovim načinom življenja. Zato je razpis spodbujal programe, ki so temeljili na obstoječih mrežah lokalnih struktur, kar naj bi omogočilo trajnostno nadaljevanje dejavnosti po zaključku projekta. Pomembno je bilo upoštevati družbeno okolje ciljnih populacij, ki so najbolj oddaljene od trga dela (Smernice za prijavitelje projektnih predlogov za donacijo na razpis za leto 2005, 2005, str. 10).

4.3 PODROBEN OPIS DEJAVNOSTI PROJEKTA

Glede na zahteve razpisa je Šolski center Novo mesto (v nadaljevanju ŠC NM) podrobno definiral vsako dejavnost, ki jo je bilo treba izvršiti za doseganje rezultatov.

4.3.1 Informiranje in promocija

Prijavitelj je skupaj s partnerji, ki so bili razporejeni na celotnem območju izvajanja projekta, pripravil informiranje o pripravi usposabljanja za informacijske in komunikacijske tehnologije. ŠC NM in Ekonomska šola Novo mesto, ki sta bila že vodilna izvajalca računalniških izobraževanj za potrebe računalniškega opismenjevanja, sta skupaj s partnerji (Razvojno izobraževalni center Novo mesto – v nadaljevanju RIC, Center za izobraževanje in kulturo - CIK Trebnje, Zavod za izobraževanje in kulturo - ZIK Črnomelj in Portoval), ki se v osnovi ukvarjajo z izobraževanjem odraslih oseb, pripravila celovito predstavitev programa – usposabljanje za IKT. Pripravili so celostno podobo predstavitve, ki je zajemala zgibanke, plakate, časopisne objave in radijske ter televizijske oglase na lokalni televiziji. Celovito informacijo o pripravi računalniškega opismenjevanje brezposelnih oseb so predstavili tudi na dobro urejenih in obiskanih internetnih straneh vseh partnerjev v projektu (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 8).

4.3.2 Informativne in motivacijske delavnice

Informativne in motivacijske delavnice so bile v sodelovanju s partnerji organizirane na vseh šestih mestih izvajanja projekta. Projekt se je izvajal na ŠC NM, na Ekonomski šoli Novo

mesto, na RIC Novo mesto, na Portovalu, na CIK Trebnje in na ZIK Črnomelj. S pomočjo Zavoda za zaposlovanje, ki je poskrbel za napotitev – vabila za informacijske delavnice –, so skušali v tej fazi povabiti približno 800 oseb. Predstavili so celotni sistem izobraževanja, ki je bil pripravljen v projektu, njihove značilnosti, e-podpore, izvajanje, posebnosti, testiranja, opravljanje izpitov ter certifikate, ki jih je bilo mogoče pridobiti. Cilj te predstavitve je bil maksimalno motivirati povabljene za vključitev v projekt (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 8).

4.3.3 Usposabljanje predavateljev

Za doseganje postavljenih ciljev je bilo potrebno ustrezno usposobiti predavatelje, ki so brezposelne osebe usposabljali v učilnicah s predavanjem, reševanjem vaj, ravno tako pa je bilo organizirano spletno učenje in samostojno spletno učenje. Napredek na usposabljanju je bilo potrebno stalno spremljati in ugotavljati, v kolikšni meri je izobraževanje učinkovito. V ta namen so bili predavatelji dodatno usposobljeni za uporabo podpore e-izobraževanju. Predavatelji, ki še niso imeli opravljenih vseh modulov – izpitov ECDL, so bili v tej fazi projekta napoteni na opravljanje vseh manjkajočih izpitov in pridobitev certifikatov ECDL (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 8).

4.3.4 Postavitev e-vsebin za izvajanje izobraževanja

V fazi načrtovanja projekta se je ŠC NM skupaj s partnerji odločil, da za podporo e-učenja in postavitve platforme za e-učenje ne sklepa partnerstva z nobeno institucijo. Glede na to, da je bila želja ŠC NM nadaljevati z izvajanjem projekta tudi po prenehanju dotacije Phare, je bilo odločeno, da bo v tej fazi izbrana in kupljena najugodnejša platforma, na katero se bo lahko kasneje dodajalo tudi nove vsebine iz drugih sorodnih področij (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 8).

4.3.5 Testiranje računalniškega predznanja

Na vseh lokacijah, kjer so bile izvajane informativne in motivacijske delavnice, so izvedli tudi testiranje za ugotovitev nivoja že pridobljenega računalniškega znanja. Testne naloge so pripravili predavatelji, ki so bili vključeni v projekt in so izvajali računalniška usposabljanja za pridobitev različnih nivojev računalniške pismenosti. Vsi brezposelni so bili z ustreznim vabilom, ki jih je razpošiljal zavod za zaposlovanje, razporejeni na testiranje v njim najbližje mesto. Po končanem testiranju je bilo jasno, katera izobraževanja se bodo izvajala. V izvedbenem načrtu izvajanja usposabljanja je bila točno definirana lokacija usposabljanja, termin, skupina, predavatelj, tutor, možnost uporabe računalnika in internetne povezave (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 9).

4.3.6. Izvajanje programov usposabljanja iz IKT

Izvajanje usposabljanja se je začelo v začetku leta 2006. Predvidevana je bila izvedba 26 skupin udeležencev izobraževanja. Izvajanje je bilo razdeljeno v dva ciklusa z malimi zamiki, vzporedno pa vsega izobraževanja ni bilo mogoče izvesti. En ciklus je trajal v povprečju 2 meseca. V tem času je bil opravljen osnovni in napredni modul. Specialistični modul je bil načrtovan nekje vmes, po končanju prvega ciklusa. Za osnovni modul je bilo predvideno 45 ur klasičnega izobraževanja v učilnici s predavateljem (osnove računalništva in informatike - 5 ur, operacijski sistemi – 10 ur, urejanje besedil – 15 ur, delo z internetom in elektronsko pošto – 15 ur), za napredni modul 40 ur (računalniška omrežja – 10 ur, urejanje preglednic – 15 ur in za uporabo predstavitvenih orodij – 15 ur). Specialistični modul CAD pa je obsegal 30 ur klasičnega izobraževanja (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 10).

4.3.7 Opravljanje izpitov ECDL

Tudi za testiranje – opravljanja izpitov ECDL se ŠC NM ni povezal v partnerstvo z nobeno institucijo, ki to izvaja. Za namen testiranja je bila s sredstvi projekta postavljena nova učilnica z vso pripadajočo opremo. Učilnica je bila postavljena na Šolskem centru in s strani izvajalca certificiranja tudi ustrezno testirana.

Vsi udeleženci izobraževanja so prejeli indeks, v katerega so se vpisovali izpiti, ki so jih opravili. Pričakovanja so bila, da bo vsak udeleženec opravil vsaj dva izpita ECDL in si s tem pridobil vsaj osnovno računalniško pismenost (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 10).

4.3.8 Zaključek projekta

Projekt se je zaključil s celovito predstavitvijo aktivnosti na zaključni konferenci. To je pomembno zaradi nadaljevanja projekta, saj je bila želja ŠC NM s partnerji predstaviti vse rezultate projekta in zgrajeno mrežo za izvajanje kvalitetnega in učinkovitega računalniškega opismenjevanja kot tudi testiranja teh znanj. Skupaj s partnerji je bila predstavljena možnost opravljanja usposabljanja za pridobitev stacionarnega spričevala računalniške pismenosti za odrasle (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 11).

4.4 OPIS UGOTOVLJENIH POTREB IN OMEJITEV

Po podatkih Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje Novo mesto je bilo ugotovljeno da (Mesečne informacije ZRSZ OS Novo mesto, 2005, str. 3):

- je bilo skupno število brezposelnih oseb pred izvajanjem projekta 3.731 ter kako je leta brezposelnost razporejena po izobrazbeni strukturi. Največji odstotek brezposelnih

oseb je bil v skupini izobrazbe I in II, vendar je bil ugotovljen velik odstotek tudi v skupini III in IV ter v skupini V.

- v skupini VI, VII in VIII ni velikega deleža brezposelnih oseb.
- je bilo brezposelnih oseb v Novem mestu in Črnomlju največ.
- je računalniška pismenost nujno potrebna, saj le-to po podatkih potrebuje že 96 % vseh delovnih mest.

Glede na te podatke je bilo ugotovljeno, da bi se lahko iz te baze zagotovilo število brezposelnih oseb, za katero je bila izvedba projekta načrtovana. Pričakovati je bilo, da bo večina izobraževanja bazirala na 1. osnovnem nivoju. Za področje specialističnih modulov pa so bile pripravljene vsebine iz AutoCada, ker je v dolnjski regiji zelo zastopana kovinsko predelovalna industrija, ki ta znanja potrebuje.

4.5 DOLOČITEV CILJEV PROJEKTA

Glavni cilj razpisanega projekta je bil povečati usposobljenost človeških virov v Sloveniji. Pozornost razpisa je bila usmerjena na trg dela in razvoj informacijske družbe, zlasti z razvojem programov, ki omogočajo pomoč brezposelnim osebam, ki se prilagajajo strukturnim spremembam kot rezultatu informacijske družbe. Obenem naj bi razpis zagotavljal enak dostop do storitev informacijske družbe in do njenih prednosti.

Kot drugotni cilj je bilo zagotovitev osnovne izkušnje za vodenje celostne sheme ukrepov, skladno s predpisi in prakso strukturnih skladov EU, zlasti v skladu z vrsto ukrepov Evropskega socialnega sklada (ESS).

Namen razpisanega projekta je bil izboljšati zmogljivosti in znanje človeških virov ter zagotoviti oziroma nadgraditi osnovna informacijska znanja brezposelnih oseb z izboljšanjem njihove zmožnosti prilagajanja spremembam IKT, potrebam trga dela ter tako povečati njihovo zaposljivost. Tako bi se povečala prilagodljivost trga dela in mobilnost delovne sile (Smernice za prijavitelje projektnih predlogov za donacijo na razpis za leto 2005, 2005, str. 3).

V okviru tako definiranih ciljev razpisa je bilo v času trajanja projekta, to je 12 mesecev, nameravano računalniško izobraziti 416 oseb. To predstavlja vključitev 11 % vseh registriranih brezposelnih oseb. 104 oseb naj bi pridobilo toliko znanja, da bi pridobila certifikat ECDL Start (opravili naj bi 4 izmed 7 modulov), 16 oseb naj bi opravilo vse izpite in si pridobilo certifikat ECDL, ostali pa naj bi opravili vsaj 2 izpita oziroma modula. Skupaj s partnerji in podjetji sta bila organizirana tudi dva specialistična modula za usposabljanje. Pričakovali so, da bi celotna skupina to specialistično izobraževanje opravila in da bi se 20 % oseb s temi znanji zaposlilo.

Za doseg ciljev in delo s sodobnimi e-oblikami je bilo tako na Šolskem centru Novo mesto in pri partnerjih izvajalcih usposobljenih 17 predavateljev, vzpostavljena je bila sodobna

platforma za e-podporo izobraževanja, opremljena ena računalniška učilnica, ki je bila certificirana za izpitni center ECDL in postavljen nov testni center za ECDL. S tem so pospešili računalniško opismenjevanje brezposelnih v regiji, hkrati pa omogočili tudi pridobivanje in testiranje teh znanj ostalim udeležencem izobraževanja – zaposlenim na segmentu vseživljenjskega izobraževanja kot tudi dodatno izobraževanje dijakov in študentov (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 4).

4.6 IZVEDBENE METODE IN NJENI RAZLOGI

Za izvajanje računalniškega usposabljanja je bila izbrana metoda Blended Learning – to je kombinacija usposabljanja v učilnici s predavateljem, organizirano spletno učenje, samostojno spletno učenje in učna gradiva. Odločitev za to metodologijo je temeljila na predvidevanju, da imajo brezposelne osebe več časa za izobraževanje kot zaposlene osebe. Čas brezposelnih je bil zapolnjen s pomočjo e-vsebin, s pomočjo spleta pa so pridobili tudi znanja in sposobnost pridobivanja znanja na drugih področjih usposabljanja. Ker je šlo za relativno kompleksna izobraževanja, je kombinacija dobra rešitev, saj se na ta način zmanjša število kontaktnih ur in s tem razbremeni vse udeležence procesa. Veliko se pridobi tudi na samostojnosti in osvajanju nadaljnjih poti v izobraževanju.

Pri usposabljanju predavateljev je bilo pomembno, da so bili le-ti med drugimi seznanjeni tudi z delom z brezposelnimi osebami. Potrebno je bilo znanje o problematiki, ki jo le-ti imajo, o kreativnosti – naučiti jih je bilo potrebno, da so bili sproščeni, zanimivi in polni energije. Celoten uspeh udeležencev izobraževanja je bil kljub e-podpori še vedno odvisen od predavatelja. Če se je ta znal približati skupini, jo ustrezno dodatno motivirati, je bil uspeh v veliki meri dosežen. Prednost je bil tim predavateljev, ki so se že prej ukvarjali z izobraževanjem odraslih, ter sodelovanje partnerjev, ki so se z motivacijo odraslih oseb za izobraževanje ukvarjali že pred začetkom projekta (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 11).

4.7 LOGIČNI OKVIR PROJEKTA

Za bolj strukturirano projektno idejo in natančnejšo definicijo ciljev, aktivnosti in rezultatov so si pri pripravi projekta pomagali z uporabo orodja, ki se imenuje »logični okvir«. Logični okvir nam kot termin pove, da z njegovo uporabo vzpostavljamo temelje projektne vsebine, ciljev, aktivnosti, rezultatov, kriterijev preverjanja in tveganj v strnjeni pisni obliki.

Logični okvir projekta je predstavljal bistveno odskočno desko za pripravo izpolnjevanje razpisnih formularjev ter za celostno opredelitev projekta.

Tabela 3: Logični okvir projekta

	Logika za pobudo	Objektivno preverljivi kazalniki realizacije	Viri informacij in sredstva preverjanja	Predvidevanja
Splošni cilji	Zagotoviti strukturo za izvajanje opismenovanja in preverjanja tega znanja v regiji. S temi znanji povečati možnost zaposlitve brezposelnih oseb.	Delujoča partnerska struktura, ki je sposobna izvesti celotno zastavljeno izobraževanje računalniške pismenosti z dokazilom o pridobljenem znanju.	Vsi rezultati se statistično oblikujejo in so na voljo na spletni strani projekta. Vključene osebe pridobijo spričevala, ki so javno veljavne listine.	
Specifični cilji	Zagotoviti računalniško pismenost 416 osebam, usposobiti predavatelje za kvalitetno izvajanje računalniškega opismenovanja, povezati partnerje, urediti možnosti preverjanja znanja, zagotovitev e-podpore.	Podeljena spričevala oziroma napovedana izdaja indeksov, v katerih so vpisani opravljeni izpiti po ECDL oziroma izdani certifikati ECDL/ECDL START/ECDL CAD.	Na voljo so podatki statistika nezaposlenih v regiji, na voljo so tudi vsebine in zahteve izobraževanja za pridobitev znanja in potrdil o računalniški pismenosti.	Največja tveganje je določitev ciljnih skupin. Ker se lahko napotene osebe med projektom zaposlijo, je tudi vsip zaradi nezmožnosti izobraževanja lahko velik.
Pričakovani rezultati	Računalniška pismenost 416 oseb na različnih nivojih. Vsi vsaj 2 izpita, 104 ECDL START, 16 certifikati ECDL, 32 CAD, 16 usposobljenih učiteljev, nova učilnica za testiranje ECDL, e-platforma.	Projekt se meri s pridobljenim znanjem vključenih oseb, ki ga dokažejo z opravljanjem nacionalnih izpitov oziroma mednarodno veljavnih izpitov ECDL.	Vse te informacije se lahko pridobijo na spletu, dodatne informacije pa od potencialnih podizvajalcev v fazi načrtovanja projekta.	Dosledno izvajanje delovnega načrta, aktivno sodelovanje zavoda in partnerjev, profesionalni pristop k izvedbi izobraževanja.
Dejavnosti	Informiranje, motivacija, usposabljanje učiteljev, postavitve e-platforme, testiranje računalniškega predznanja, izvajanje izobraževanja, testiranje znanja, izdaja indeksov, zaključek projekta.	Za izvedbo in testiranje izobraževanja so potrebni računalniška učilnica, usposobljeni predavatelji, ustrezna platforma, dostop do e-vsebin ter klasična literatura. Za izvedbo motivacijskih delavnic je potrebno ustrezno osebje in prostori.	Koordinator spremlja projekt ter poroča nadzornemu odboru. Projekt ima proračun: 291.859,60 €, od tega zagotavlja ŠC NM 29.185,96 €. Največ se porabi za izvedbo izobraževanja, ostalo so stroški za podporo izvedbe in nabavo nove učilnice.	

Vir: Opis projekta »Računalniško opismenovanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, priloga 1.

4.8 POSTOPKI ZA INTERNO OCENJEVANJE

Vodenje in transparentnost projekta je bila zelo pomembna. Glede na to, da je bilo vključenih več partnerjev in da je bil projekt 90 % sofinanciran z donacijo Phare, je bilo potrebno poskrbeti, da je bil jasen položaj in vpliv vseh partnerjev, enostavno poročanje in preglednost na vseh delih projekta. Vsi odgovorni predstavniki partnerjev in odgovorna oseba prijavitelja – direktor ŠC NM ter skrbnik pogodbe s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve so tvorili nadzorni odbor projekta. Ta je imel tako 8 članov (ŠC NM, RIC, CIK, ZIK, Portoval, d. o. o., Podjetniški center, Ekonomska šola, skrbnik pogodbe). Nadzorni odbor je vodil direktor ŠC NM, ki je bil kot prijavitelj tudi odgovorna oseba projekta (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 12).

Nadzorni odbor se je sestel na začetku projekta, da je sprejel delovni in finančni načrt projekta, ter nato vsake 3 mesece izvajanja projekta, kjer je sprejemal in kontroliral vsa poročila koordinatorja in poročila, potrebna za vodenje projekta. Če je bilo potrebno, je odločal o morebitnih spremembah v projektu.

Celotno delo je vodil koordinator projekta, pri administrativnem in finančnem delu mu je pomagala posebej za to zaposlena oseba. Koordinatorstvo projekta se je opravljalo kot dodatno delo, za administrativno in finančno vodenje pa je bila zaposlena oseba z višjo izobrazbo ekonomske smeri. Koordinator je načrtoval izvedbo vseh del ter skrbel za vse elemente vodenja in izvajanja projekta.

Zaradi prepletanja aktivnosti in zahtevnega delovnega in terminskega načrta je bilo sodelovanje koordinatorjev aktivnosti s koordinatorjem projekta zelo pomembno. Koordinatorji aktivnosti so morali zelo natančno načrtovati dejavnosti, kajti v projekt je bilo vključenih zelo veliko udeležencev, izvajal se je na različnih lokacijah, usposabljanja pa so imela različne vsebine.

Udeleženci izobraževanja so bili glede na svoje sposobnosti in želje razporejeni v skupine. Vsaka skupina je dobila ime, s katerim so jo vodili in spremljali (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 13).

4.9 TRAJANJE IN DELAVNI NAČRT

Podrobno vsebino projekta je bilo potrebno definirati v tako imenovanem delavnem načrtu. To je detajlni opis posameznih faz projekta, ki pa vsebujejo različne projektne aktivnosti. Projektna prijava brez opredeljenega delavnega načrta bi bila odpisana že pred oddajo projekta.

Razpis je zahteval, da se vse aktivnosti vključno s poročanjem zaključijo najkasneje do 30. oktobra 2006.

Glede na to je dejanski projekt trajal 12 mesecev in se je končal 29. novembra 2006.

Tabela 4: Delovni načrt

Dejavnost	2005		2006										Leto		
	11.	12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	Izvajalec		
Informiranje in promocija														VSI PARTNERJI	
Informiranje in motivacijske delavnice														VSI, RAZEN PODJETNIŠKI CENTER	
Usposabljanje predavateljev														ŠC NM, EKONOMSKA ŠOLA NM	
Postavitev e-vsebin														ŠC NM, ZUNANJI PODIZVAJALCI	
Testiranje predznanja														ŠC NM, EKONOMSKA ŠOLA NM	
Izvajanje usposabljanja iz IKT														ŠC NM, EKONOMSKA ŠOLA NM	
Testiranje ECDL														ŠC NM, EKONOMSKA ŠOLA NM	
Zaključek projekta														VSI PARTNERJI	

Vir: Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 15.

4.10. MULTIPLIKATIVNI UČINKI

Računalniško opismenjevanje ni pomembno samo za brezposelne osebe, ampak tudi za dijake in študente. Šolski center Novo mesto in partnerji so v projektu veliko pridobili. To pomeni, da so možnosti za izvajanje računalniškega opismenjevanja na Šolskem centru in pri partnerjih bistveno napredovale v kvaliteti, učinkovitosti in evropski primerljivosti. Z novo platformo za postavljanje e-vsebin, spoznanju e-vsebin in novih oblik izobraževanja so učitelji pridobili nove kvalitete, ki se bodo odražale tudi na njihovem delu pri mladini in odraslih udeležencih izobraževanja. Vse te oblike se lahko ponudijo dijakom in študentom, saj je bilo zanimanje za računalniško pismenost in pridobivanje ustreznih spričeval in certifikatov zelo veliko že pred začetkom projekta.

Enako se je povečala tudi ponudba ŠC NM in partnerjev pri izobraževanju, saj lahko ponujajo kvalitetno računalniško opismenjevanje, kjer to prej ni bilo mogoče. S tem je mišljena predvsem Bela krajina, ki take ponudbe do sedaj ni imela. Ker prihaja v regiji do velikih sprememb, so potrebe po takem izobraževanju čedalje večje (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 18).

Tudi sklenjeno partnerstvo je dobra osnova za nadaljnje delo, saj lahko vsi izvajalci izobraževanja skupaj pripravijo učinkovita, kvalitetna in cenovno ugodna izobraževanja.

Ker so brezposelne osebe v okviru projekta obiskovale institucije za izobraževanje v svojem kraju in bile deležne promocij in motivacij, je lahko pozitiven učinek tega projekta tudi odločitev za nadaljevalna izobraževanja, ki jih lahko pripeljejo do zaposlitev.

Velik pozitiven učinek je tudi nujna uporaba e-učenja, ki so se je morali naučiti vsi vključeni v projekt. Ker obstaja veliko drugih izobraževanj v tej obliki, je to osnova za nadaljevanje izobraževanja.

Načini in pristopi k računalniškem opismenjevanju na širši Dolenjski in Beli krajini je preko spleta predstavljen tudi ostalemu delu Slovenije in je dobra osnova za take ali podobne projekte tudi drugod.

4.11 KRATKOROČNI IN DOLGOROČNI UČINKI

4.11.1 Finančni vidik

Glede na razpis je bilo potrebno definirati, kako se bodo dejavnosti financirale, ko bodo sredstva donacije izčrpana (Prijavnica za donacijo, 2005, str. 6).

Največ nadaljevanja izvajanj izobraževanja za pridobitev računalniške pismenosti se pričakuje od podjetij v regiji, ki so dobro poslovala s ŠC NM že pred začetkom projekta, in bo možnost opravljanj priprav, e-podpornega izobraževanja in opravljanja izpitov ECDL zelo zanimiva. ŠC NM tega do sedaj ni ponujal, je pa bilo veliko povpraševanja po tem. Možnost e-vsebin in učenja je za podjetja, ki so zelo delovno intenzivna, pri nas dobrodošla, saj se lahko delavci kljub veliki obremenitvi v službi izobražujejo, saj niso vezani na veliko kontaktnih ur v šoli in izvedbe v strogo popoldanskem času (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 18).

Računalniško pismenost pri mladih pa bodo spodbujali starši, saj dodatni izpiti in certifikati koristijo tudi dijakom in študentom pri iskanju prvih zaposlitev.

4.11.2 Institucionalna raven

Na tem mestu je bilo potrebno odgovoriti na vprašanje, ali bodo ob zaključku projekta vzpostavljene strukture, ki bodo omogočile nadaljevanje dejavnosti. Ali bo na voljo lokalno »lastništvo« projektnih rezultatov (Prijavnica za donacijo, 2005, str. 6)?

Izobraževanje odraslih je kot samostojna šola na ŠC NM organizirano že od leta 2003, ravno tako je bil v ta namen ustanovljen tudi Medpodjetniški izobraževalni center, ki je vodil vse aktivnosti tega projekta. Do sedaj je bilo izobraženih zelo veliko odraslih ljudi (v letu 2004-2005 je bilo v razne oblike izobraževanja odraslih vključenih 1700 oseb). V ta namen so

zaposleni ljudje, ki to delo organizirajo in vodijo. Enako velja za informacijski sistem, ki se bo z novo pridobljeno platformo samo povečal in razširil ponudbo.

ŠC NM je pred začetkom projekta že sodeloval s partnerji. Med in po končanju projekta pa se je to sodelovanje še izboljšalo. Skupne aktivnosti so povečale zanimanje za izobraževanje, tako je mogoče lažje in hitreje odgovarjati na potrebe v določenem kraju, saj je s skupno bazo izvajalcev možno kombinirati skupine in s tem zmanjšati stroške (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 19).

Po končanju projekta hitro in učinkovito odgovarjanje na potrebe po računalniškem izobraževanju ne predstavlja nobenih težav, tako za posameznika ali zelo veliko skupino. Na razpolago imajo klasično izobraževanje (predavatelje z ECDL), kombinirano ali čisto e-obliko, kot tudi spričevala, izpite in certifikate ECDL.

4.11.3 Strateška raven

Razpis je zahteval pojasnilo, kakšen bo širši/strukturalni učinek projekta – npr. ali bo privedel do izboljšanja zakonodaje, pravil obnašanja, metod itd. Potrebno je bilo definirati morebitna tveganja (Prijavnica za donacijo, 2005, str. 6).

Glavna značilnost projekta je bila, da je v Sloveniji ECDL kot standard in nacionalna poklicna kvalifikacija računalniške pismenosti za odrasle končno in v popolnosti zaživel. To so si informatiki prizadevali že kar nekaj časa. Različne oblike kvalitetnega pa tudi nekvalitetnega računalniškega opismenjevanja se so poenotile, pomembna je kvaliteta, saj se doseženo znanje tudi preverja. To je evropski standard in je prav, da je na tem področju prišlo do poenotenja.

Tveganja v tem projektu so bila zaradi ciljnih skupin velika. Vsi pričakovani rezultati so bili postavljeni na osnovi nekkih analiz podatkov zavoda za zaposlovanje. Pojavljala so se vprašanja o zmožnosti zagotovitve toliko oseb za izobraževanje. Potrebna je bila velika motivacija, da so brezposelne osebe začele z izobraževanjem. Za sam vsip ni bilo toliko tveganja zaradi sposobnih predavateljev, ki so skupine pripravljali do konca (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 19).

4.13 PRORAČUN PROJEKTA

Na tem mestu sem prikazala porabo sredstev za dejansko število računalniško izobraženih oseb, torej za 828 brezposelnih oseb.

Skupno so stroški za projekt predstavljali 291.859,60 evrov, od tega je ŠC NM prispeval 29.185,96 evrov. Največji del stroškov je bil namenjen direktni podpori izvedbe izobraževanja, in sicer 232.802 evrov, ostalo so bili stroški za podporo izvedbe in nabavo

nove učilnice. Strošek na vključeno osebo pa je znašal manj kot komercialna cena takega izobraževanja na trgu, ki pa vključujejo zgolj le izvedbo in opravljanje izpitov.

Tabela 5: Projektni proračun v EUR

Stroški	Enota	Št. enot	Stroški na enoto	Donacija	Prijaviteljev in partnerjev prispevek	Stroški
1. Človeški viri						
1.1. Plače (bruto zneski, lokalno osebje)						
1.1.1. Tehnično osebje	Ura	720	15,60	10.108,80	1.123,20	11.232,00
1.1.1. Tehnično osebje	Ura	4.860	10,40	45.489,60	5.054,40	50.544,00
1.1.2. Administrativno osebje	Ura	1.920	7,50	12.960,00	1.440,00	14.400,00
1.2. Plače (bruto zneski, zunanje osebje)	Ura	320	11,20	3.225,60	358,40	3.584,00
1.2. Plače (bruto zneski, zunanje osebje)	Ura	3.240	10,40	30.326,40	3.369,60	33.696,00
Vmesna vsota človeški viri				102.110,40	11.345,60	113.456,00
2. Potovanja						
2.1. Lokalna potovanja	Mesec	12	200,00	2.160,00	240,00	2.400,00
Vmesna vsota potovanja				2.160,00	240,00	2.400,00
3. Oprema in blago						
3.1. Učilnica-oprema, računalniki		1	21.546,50	19.391,85	2.154,65	21.546,50
Vmesna vsota oprema in blago				19.391,85	2.154,65	21.546,50
4. Lokalna pisarna/Stroški projekta						
4.1. Potrošnji material	Mesec	12	300,00	3.240,00	360,00	3.600,00
4.2. Najem prostorov	Mesec	12	900,00	9.720,00	1.080,00	10.800,00
Vmesna vsota lokalna pisarna/stroški projekta				12.960,00	1.440,00	14.400,00
5. Drugi stroški, storitve						
5.1. E-vsebine			36.164,00	32.547,60	3.616,40	36.164,00
5.2. Klasična gradiva za ecdl			22.274,10	20.046,69	2.227,41	22.274,10
5.3. Testiranje ecdl izpiti			38.452,00	34.606,80	3.845,20	38.452,00
5.4. Stroški revizije			3.582,00	3.223,80	358,20	3.582,00
5.5. Stroški konferenc/seminarjev			2.000,00	1.800,00	200,00	2.000,00
5.6. Obveščanje javnosti o dogajanjih na projektu			1.300,00	1.170,00	130,00	1.300,00
Vmesna vsota drugi stroški, storitve				93.394,89	10.377,20	103.772,10
6. Drugo						
6.1. Obveščanje		2.000	1,73	3.114,00	346,00	3.460,00
6.2. Amortizacija računalnikov		2.225	13,00	26.032,50	2.892,50	28.925,00
6.3. Amortizacija učilnic za motivacijo		300	13,00	3.510,00	390,00	3.900,00
Vmesna vsota drugo				32.656,50	3.628,50	36.285,00
Skupni upravičeni stroški projekta				262.673,64	29.185,96	291.859,60

Vir: Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, priloga 2.

Skupni informativni znesek, ki je bil na voljo po tem javnem razpisu za zbiranje predlogov, je znašal 7.550.000,00 evrov. Skupni znesek so sestavljala sredstva Phare v znesku 5.600.000,00 evrov (74,2 %) in državna javna sredstva, ki sta jih zagotavljala Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve in Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v skupnem znesku 1.950.000,00 evrov (25,8 %), od tega prvo 1.300.000,00 evrov (17,2 %) in drugo 650.000,00 evrov (8,6 %). Naročnik si je pridržal pravico, da ne dodeli vseh razpoložljivih sredstev.

Maksimalna višina donacije je znašala 90 % celotnih upravičenih stroškov projekta, razliko (10 % upravičenih stroškov) pa je moral kriti prijavitelj ali njegov partner iz lastnih sredstev ali drugih sredstev, ki niso smela izvirati iz proračuna Evropske unije ali državnih pomoči. Sofinanciranje projekta je bilo možno samo v denarju.

Obračun amortizacije obstoječih osnovnih sredstev se je v sorazmerju z obsegom uporabe za izvedbo projekta upošteval tudi kot del sofinanciranja prijavitelja, oziroma kot del upravičenih stroškov. Glede na to, da se je upošteval nakup opreme za izvedbo projekta kot strošek projekta, se obračun amortizacije za novo opremo ni upošteval kot del upravičenih stroškov.

Komentar projektnega proračuna (ŠC NM, 2005, str. 20)

Postavka 1.1.1. Tehnično osebje – tu je navedeno plačilo koordinatorja in odgovornega vodje projekta. Koordinator ima 40 ur za vse mesece v projektu, to je 12, odgovorni vodja pa 20 ur. Skupaj sta imela na voljo 720 ur.

Postavka 1.1.1. Tehnično osebje – tu so navedena plačila zaposlenim Šolskega centra – predavateljem in tutorjem, ki izvajajo izobraževanja. Skupaj se je za 828 udeležencev izvedlo 45 ur osnovnega nivoja, 40 ur nadaljevalnega nivoja ter 30 ur specialističnega nivoja. To pomeni 45 ur predavanj za 45 skupin – skupaj 2025 ur + 40 ur za 11 skupin – skupaj 440 ur ter 30 ur za 3 skupine – skupaj 90 ur za specialistični modul. Skupno je bilo za izobraževanje namenjenih 2555 ur. Za vsako izvedeno uro je bila potrebna priprava in usposabljanje, tako da je bila na izvedeno uro izobraževanja prišteta še ena dodatna ura. To pomeni $2 \times 2555 = 5110$. Predavatelji so morali biti prisotni tudi pri pripravi in izvedbi testiranja. Testirali so 600 udeležencev, ki so bili razdeljeni v skupine po 16, to je 38 skupin po dve uri – priprava je znašala 2 uri, skupaj tako 4 ur na skupino – $4 \times 38 = 152$. Predavatelji so morali biti prisotni tudi pri opravljanju izpitov - za vsak izpit ena ura. Za 2418 opravljenih izpitov ECDL to pomeni 2418 ur. 35 ur na mesec pa je imel tutor – skrbnik, ki je vodil odprte ure na spletu, skrbel za odgovore na forumu in bil enostavno na voljo učečim se osebam, ki so se izobraževale s pomočjo e-vsebin. To je nadaljnjih 420 ur (35×12). Tako dobimo skupno vsoto ur za izvedbo testiranja, izobraževanja, usposabljanja in priprave mentorjev ter izvedbo izpitov za 828 udeležencev za načrtovana izobraževanja na osnovnem, naprednem in specialističnem nivoju – 8.100 ur. Te ure so bile glede na delavni načrt razdeljene med izvedbo tako, da so 4.860 ur opravili zaposleni Šolskega centra, 3.240 ur pa zaposleni in sodelavci partnerjev.

Postavka 1.1.2. Administrativno osebje – redno zaposlena oseba za administrativno finančna dela je na projektu delala 160 ur na mesec, kar pomeni $160 \times 12 = 1920$ ur (administrativni delavec VI. stopnje).

Postavka 1.2. Plače zunanje osebje – za promocijo in motivacijo je bilo namenjenih 320 ur na 8 lokacijah izvedbe – delavnice so zahtevale 40 ur za vsako izvedbo. V to kvoto so bile vključene tudi ure motivacij med samim izobraževanjem.

Postavka 2.1. Lokalna potovanja – v to kvoto so bila všteta potovanja – oddaje poročil v Ljubljano in spremljanje projekta ter dogajanj na večjih lokacijah. Predavateljem in izvajalcem so bili potni stroški všteti že v urno postavko.

Postavka 3.1. Nabava opreme za eno učilnico, to je $16 + 1$ računalnik – na enem računalniku je bila inštalirana tudi platforma z e-vsebinami.

Postavka 4.1. Potrošnji material predstavlja porabo materiala za stroške administracije in vodenje pisarne za projekt.

Postavka 4.2. Ostale storitve – sem spadajo računi za najem vodov za internet, telefon in elektriko za stroške pisarne.

Postavka 5. Drugi stroški storitve. Izbrana je bila najugodnejša izmed treh ponudb za najem e-vsebin.

Postavka 5.4. Stroški revizije – pridobljena je bila ponudba za opravljanje revizije ob koncu projekta v višini 3.582,00 evrov.

Postavka 5.5. Stroški konferenc – sem spadajo skupna delavna srečanja in zaključna konferenca projekta v višini 2.000,00 evrov.

Postavka 5.6. Obveščanje javnosti o dogajanjih na projektu – sem spadajo stroški za reklamo, oddaje, tiskanje gradiv in zloženki.

V postavko drugo spadajo stroški za obveščanje 2 x po 1000 oseb. V postavki drugo je bila navedena tudi obrabnina računalnikov za delo – računalniki so bili med projektom obremenjeni pri partnerjih 2225 ur. Upoštevati je bilo potrebno tudi amortizacijo učilnic za motivacijo. Te učilnice so bile za projekt namenjene 300 ur.

4.12 ANALIZA REZULTATOV

Cilj projekta, ki je bil zadan na začetku, je bil izvesti računalniško usposabljanje za pridobitev osnovnih, naprednih in specialističnih znanj računalniške pismenosti, in sicer v obsegu 416 brezposelnih oseb.

Računalniška pismenost je v regiji, ki jo pokriva Zavod za zaposlovanje Novo mesto, zelo pomembna. Velika in tudi manjša, evropsko usmerjena podjetja, želijo zaposlovati osebe, ki znajo uporabljati sodobno informacijsko in komunikacijsko tehnologijo. Računalniška pismenost pa je tudi osnova za vsa nadaljnja izobraževanja in s tem osnova za hitro pridobivanje novih izobrazb in usposobljenosti brezposelnih oseb. Cilj projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine« je bil skupaj s partnerji vzpostaviti ustrezne strukture za učinkovito izvajanje računalniškega opismenjevanja brezposelnih oseb na vseh nivojih, vključno s pridobivanjem ustreznih potrdil in spričeval s tega področja. Pri tem je ŠC NM zagotovil možnost uporabe najsodobnejše in najučinkovitejše didaktične in ostale opreme za poučevanje. V ta namen je bilo potrebno dodatno usposobiti predavatelje, ki so se že predhodno ukvarjali z računalniškim opismenjevanjem, ter zaradi specifičnosti nezaposlenih pridobiti še dodatne strokovnjake. Ciljna skupina so bile tako mlade brezposelne osebe kakor tudi starejše, ki še niso imeli dovolj znanj s področja informacijskih in komunikacijskih tehnologij.

Zaradi velikega zanimanja za računalniško izobraževanje in potreb trga dela po računalniški pismenosti je ŠC NM izobrazil veliko več brezposelnih, kot je bilo prvotno načrtovano. Izobraževanje ni potekalo samo na območni enoti Novo mesto, ampak je bilo razširjeno tudi na območno enoto Sevnica.

S partnerji je bila razvita mreža za računalniško izobraževanje, ki omogoča konkurenčno, kakovostno in zelo hitro pokritje vseh potreb po računalniškem opismenjevanju. To je bil velik dosežek projekta, ki zagotavlja nadaljevanje računalniškega opismenjevanja. Ravno tako je velik dosežek usposobiti 21 predavateljev za izvajanje ECDL izobraževanja in izpitov. To zagotavlja kontinuiteto vsebine tega projekta (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 1).

V okviru projekta je bilo tako izvedenih 29 motivacijskih delavnic, na katere je bilo povabljenih 934 ljudi, od tega se jih je udeležilo 767. Na računalniško izobraževanje je bilo napotenih 973 brezposelnih (vsi trije nivoji), udeležilo se ga je 828. Pred začetkom izobraževanja se je za ugotovitev že pridobljenega nivoja računalniškega znanja testiralo 600 brezposelnih oseb. Izvedenih je bilo 45 skupin osnovnega nivoja, kar predstavlja 638 ljudi, ter 11 skupin naprednega nivoja, kar predstavlja 152 ljudi. Izvedene so bile tudi tri skupine specialističnega usposabljanja, od tega ena skupina s 16 člani za Access ter dve skupini s skupaj 22 člani za ACAD. Iz območne enote Novo mesto je bilo tako izobraženih 451, iz območne enote Sevnica pa 377 ljudi (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 1).

Po končanem usposabljanju je sledilo preverjanje znanja. Vsem udeležencem izobraževanja je testni center odprl indekse ECDL, ki veljajo tri leta. Vsaki skupini sta bila določena dva izpitna roka, kjer so brezposelni lahko brezplačno opravljali izpite v okviru tega projekta. Vsak izpit, ki je v okviru usposabljanja, imajo udeleženci možnost opravljati dvakrat z

omejitvijo, da je to na dveh rokih, ki ju določi ŠC NM (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 1).

Skupno je bilo tako izvedenih 2.418 izpitov, od tega jih je bilo uspešno opravljenih 1.351, kar predstavlja 56 % uspešnost. Povprečen uspeh dosežen na izpit je bil 69,71 %. Najslabši uspeh so udeleženci dosegali na modulu 3 – urejanje besedil, in sicer 56,13 %.

Vsi udeleženci programa za pridobitev računalniške pismenosti v različnih nivojih so prejeli potrdilo o obiskovanju in uspešno opravljenih izpitih. Tisti, ki so uspešno opravili vsaj 4 izpite iz preverjanja računalniškega znanja ECDL, so prejeli certifikat ECDL START – teh je bilo 235. Tisti, ki so uspešno opravili vseh 7 izpitov ECDL, so prejeli CERTIFIKAT ECDL – teh je bilo 12. 13 udeležencev pa je uspešno opravilo tudi izpit iz programa ACAD in si s tem pridobilo CERTIFIKAT ECDL CAD (Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«, 2005, str. 2).

5 SKLEP

Strukturni in Kohezijski sklad so finančni instrument Evropske unije za podporo državam članicam pri doseganju ciljev ekonomske in socialne kohezije, to je zmanjšati razlike v življenjskem standardu ljudi in med regijami. Pripravljanje držav kandidatk za vstop v EU je potekalo preko programa Phare, ki so se mu leta 2000 pridružila še dva predpristopna instrumenta, in sicer Sapard in Ispa. Program Phare se je tako lahko osredotočil na pomoč za dokončni prevzem pravnega reda EU in pripravo držav kandidatk na prejemanje pomoči strukturnih skladov.

Dve tretjini sredstev iz strukturnih skladov je namenjenih državam iz Cilja 1, saj le-te močno zaostajajo v razvoju in se srečujejo z večjimi težavami glede gospodarske razvitosti, zaposlovanja in pomanjkljive infrastrukture. Sem so vključena območja, ki spadajo v NUTS 2 regijo. BDP na prebivalca te regije ne sme presegati 75 % povprečja EU. Slovenija je bila do nedavnega obravnavana kot ena sama NUTS 2 regija. Z vstopom Slovenije v EU pa se je njen BDP na prebivalca v primerjavi s povprečjem EU močno povečal, saj so poleg Slovenije takrat vstopile tudi gospodarsko zelo šibke države. Tako se je povprečni BDP na prebivalca EU zelo znižal. V pogajanjih za vstop se je Slovenija z unijo dogovorila, da bo njeno ozemlje razdeljeno na 12 regij na NUTS 3 ravni. Ob koncu leta 2006 pa je bila dogovorjena še razdelitev na ravni NUTS 2, in sicer na vzhodno in zahodno Slovenijo. Tako je dosegla, da je vsaj del njenega ozemlja še vedno deležen pomoči iz Cilja 1.

V obdobju od vstopa v EU pa do leta 2006 je bila Slovenija deležna 405,4 milijonov evrov pomoči, od tega 236,8 milijona evrov iz strukturnih skladov ter 168,8 milijonov evrov iz Kohezijskega sklada. O uspešnem črpanju Slovenije iz teh sredstev ne moremo podati natančnih ocen, saj bi bilo potrebno Slovenijo primerjati z drugimi državami. Verjetno so imele v prvih letih po vstopu v EU vse države podobne začetne težave, zato ne smemo biti preveč kritični. Res je bilo pričakovati nekoliko višjo pripravljenost na črpanje iz skladov EU,

saj smo bili pomoči deležni že v predpristopnem obdobju. Absorpcija predpristopnih sredstev je bila okoli 90 %. V obdobju od decembra 2004 do decembra 2006 je opazen velik napredek pri črpanju Slovenije iz strukturnih skladov. Kljub temu se bo morala Slovenija v prihodnosti še zelo potruditi, da bo iz strukturnih in Kohezijskega sklada dosegla podobno ali celo višjo raven črpanja kakor institucionalno razvitejše države. Zlasti bo morala vlagati na področje administracije projektov, saj je tu očitno največ projektov. Za Slovenijo je pomembno, da je v predpristopnem obdobju ter v obdobju od leta 2004 do 2006 pridobila čim več izkušenj pri koriščenju sredstev, ki so ji bili namenjeni s strani Evropske unije. Te izkušnje bodo Sloveniji dobro služile v naslednjem proračunskem obdobju, to je od 2007 do 2013, saj ji je za to obdobje namenjeno veliko več sredstev in zato bo potencialna škoda neizkoriščenih sredstev toliko večja.

Za obdobje od 2007 do 2013 je Sloveniji za področje Strukturne politike namenjeno 4.205 milijonov evrov. Z razpoložljivimi sredstvi bo Slovenija prednostno financirala razvojno-investicijske prioritete Državnega razvojnega programa. Tretjina vseh teh sredstev bo namenjenih za programe Kohezijskega sklada in bodo enakomerno razdeljena med področje okolja in transporta. Preostanek je namenjen za programe Evropskega sklada za regionalni razvoj in Evropskega socialnega sklada, pri čemer bo znašalo razmerje med programi ESRR in ESS 72 : 28.

V prihajajočem finančnem obdobju se bodo sredstva namenjala za izboljšanje blaginje prebivalcev Slovenije s spodbujanjem gospodarske rasti, ustvarjanjem delovnih mest in krepitvijo človeškega kapitala. Velik poudarek pa bo tudi na spodbujanju podjetništva, inovativnosti in tehnološkega razvoja ter na razvijanju sistema izobraževanja.

Eno od osnovnih gonil sodobne družbe je razvoj informacijskih in komunikacijskih tehnologij in z njimi povezanih storitev informacijske družbe. Projekt »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine« se je osredotočil na izboljšanje zaposljivosti brezposelnih oseb v dolenjski regiji. Ponudil jim je možnost, da pridobijo čim več znanja, ki je nujno potrebno, za lažje in hitrejše prilagajanje gospodarskim in strukturnim spremembam. S tem projektom se je bistveno zmanjšal razkorak med tistimi, ki že imajo osnovno izobrazbo s področja informacijskih in komunikacijskih tehnologij, saj je vključil nekaj več kot 10 % vseh na območnem zavodu za zaposlovanje evidentiranih brezposelnih oseb. Prvotno je bil cilj projekta računalniško izobraziti le 416 brezposelnih oseb iz Zavoda za zaposlovanje Novo mesto, nato pa se je ta številka povečala na 828, saj je projekt zajel tudi osebe iz Zavoda za zaposlovanje Sevnica.

Partnerska struktura, zgrajena v času projekta, pa je osnova za nadaljevanje računalniškega opismenjevanja po prenehanju donacije Phare, saj je bil v regiji zgrajen sodoben strežnik – platforma za e-podporo izobraževanja, testni center za ECDL izpite, predavatelji, mentorji in tutorji pa so bili ustrezno usposobljeni.

LITERATURA

1. Aljančič Mojca, Bogdanovič Sara Dragana: Regionalna politika. Ljubljana : Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 2000. 72 str.
2. Bašić Edita: Črpanje sredstev iz strukturnih in Kohezijskega sklada Evropske unije. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 50 str.
3. Benko Riana et al.: Na poti v EU, strokovni priročnik. Ljubljana : Slovenski raziskovalni inštitut za management, 2005. 220 str.
4. Butala Marko: Viri financiranja: Strukturni skladi Evropske unije. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2006. 43 str.
5. Čebular Alenka: Slovenija v Evropski uniji: 169 vprašanj in odgovorov o Evropski uniji. Ljubljana : Urad Vlade RS za informiranje, 2005. 146 str.
6. Enotni programski dokument 2004–2006. Ljubljana : Služba Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj, 2004. 235 str.
7. Jurančič Slavica et al.: Strategija gospodarskega razvoja Slovenije – razvojni scenarij. Ljubljana : Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, 1999. 104 str.
8. Kirbiš Monika: Javnofinančni denarni tokovi v Evropski uniji in likvidnost državnega proračuna. Magistrsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 81 str.
9. Kuljaj Aleksander: Regionalna politika Evropske unije in Slovenija. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 48 str.
10. Ladnik Jernej: Vključevanje Slovenije v strukturno politiko Evropske unije. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 45 str.
11. Mrak Mojmir, Mrak Maruša, Rant Vasja: Kohezijska politika Evropske unije. Ljubljana : samozaložba, 2004. 160 str.
12. Mrak Mojmir: Reforme so absolutno nujne. Demokracija, Ljubljana, 2005, 47, str. 34–37.
13. Rovan Andreja: The Importance of Structural Policy for Slovenia as a Future EU Member-state. IB revija, Ljubljana, 35(2001), 1, str. 86-97.
14. Skorubski Raul, Wisser Ulrike, Wolfgang Petzold: Priročnik o strukturnih pomočeh evropske skupnosti. Ljubljana : Ministrstvo RS za šolstvo in šport, 2000. 104 str.
15. Šumpiková Markéta, Pavel Jan, Klazar Stanislav: EU Funds: Absorption Capacity and Effectiveness of Their Use, with Focus on Regional Level in the Czech Republic. Prague : Grant Agency of the Czech Republic, 2004. 14 str.
16. Verhovnik Jurij, Filipič Leon, Štern Beno: Pridobitev nepovratnih sredstev iz strukturnih skladov EU. Maribor : Forum media, d.o.o., 2006.
17. Wostner Peter et al.: Kako do denarja EU. Ljubljana : GV založba, 2005. 283 str.
18. Wostner Peter: Sredstva EU za strukturne namene in Slovenija. Bančni vestnik, Ljubljana, 53(2004), 5, str. 101-107.
19. Žibret Petra: Izvajanje regionalne politike EU in spremembe po širitvi. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 47 str.

VIRI

1. Črpanje sredstev strukturnih skladov na dan 30.11.2006. Vlada Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko. [URL: <http://www.svlr.gov.si/si/splosno/novice/novica/article/558/1267/?cHash=92a93d6bc3>], 30.11.2006.
2. Finančni instrument Ispa. Spletne strani Vlade Republike Slovenije. Ministrstvo za promet. [URL: http://www.mzp.gov.si/si/delovna_podrocja/mednarodne_zadeve/evropski_in_drugi_skladi/financni_instrument_ispa/], 22.2.2007.
3. Finančni instrumenti strukturne politike. Spletne strani Urada vlade RS za informiranje. [URL: <http://evropa.gov.si/vkljucevanje/program-phare/financni-instrumenti/>], 22.2.2007.
4. GDP per capita in PPS. Spletne strani Eurostata. [URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=detailref&language=en&product=SDI_MAIN&root=SDI_MAIN/sdi/sdi_ed/sdi_ed_inv/sdi_ed1120], 19.2.2007.
5. Kohezijska politika Evropske unije. Razlaga pojmov. [URL: <http://miha.ef.unilj.si/rcef/kpeu/index.asp?pg=predstavitev/razlaga>], 20.1.2007.
6. Mesečne informacije ZRSZ OS Novo mesto, števil. 10/2005, Spletne strani Območne službe Novo mesto. [URL: <http://www.ess.gov.si/slo/dejavnost/statisticnipodatki/MesecneInformacije/2005/Oktober/NM1005.pdf>], december 2005.
7. Moduli računalniške pismenosti. Vlada Republike Slovenije. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. [URL: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/word/jr_phare_rac_opism05_prilH.doc], 22.7.2005.
8. Opis projekta »Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine«. Novo mesto. Šolski center Novo mesto 2005. 21 str., 3 pril.
9. Osnutek proračuna za proračunsko leto 2005. Portal Evropske unije. [URL: http://europa.eu.int/eur-lex/budget/data/P2005_VOL4/SL/nmc-titleN1A447/nmc-chapterN1A79E/articles/index.html], 25.8.2004.
10. Phare. European Commission. [URL: http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/phare/index_en.htm], 9.2.2007.
11. Predpristopna pomoč. Spletne strani Službe Vlade RS za evropske zadeve. [URL: http://www.svez.gov.si/si/dejavnosti/tehnica_pomoc/predpristopna_pomoc/], 22.2.2007.
12. Prijavnica za donacijo. Donacijska shema »Računalniško opismenjevanje brezposelnih«. Ljubljana : Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. 16 str. [URL: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/word/jr_phare_rac_opism05_prilA.doc], 22.7.2005.

13. Priročnik za izdelavo analize stroškov in koristi investicijskih projektov. Ljubljana : Služba Vlade RS za strukturno politiko in regionalni razvoj, 2004. 136 str.
14. Referenčni okvir za Kohezijski sklad za področje prometa za obdobje 2004–2006. Ljubljana : Ministrstvo za promet, 2003. 86 str.
15. SAPARD – Special Accession Programme for Agriculture & Rural Development. European Commission. [URL: http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/sapard_en.htm], 9.2.2007.
16. Slovenija in Evropska unija o pogajanjih in njihovih posledicah. Ljubljana : Urad Republike Slovenije za informiranje. 152 str. [URL: <http://intranet.sigov.si/svrp/3str./1s-2.html>], 2003.
17. Smernice za prijavitelje projektnih predlogov za donacijo na razpis za leto 2005. Donacijska shema »Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih«. 21 str. [URL: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/jr_phare_rac_opism_smernice.pdf], 22.7.2005.
18. Statistični letopis RS 2003. Ljubljana : Statistični urad Republike Slovenije, 2003. 667 str.
19. Strukturni skladi EU v Sloveniji. ESRR – Evropski sklad za regionalni razvoj. [URL: http://www.sigov.si/euskladi/skladi/strukt_esrr.html], 20.2.2007.
20. Strukturni skladi EU v Sloveniji. ESS – Evropski socialni sklad. [URL: http://www.sigov.si/euskladi/skladi/strukt_ess.html], 20.2.2007a.
21. Strukturni skladi EU v Sloveniji. Prehod predpristopnega programa ISPA na Kohezijski sklad. [URL: http://www.gov.si/euskladi/skladi/kohezija_3_2.html], 6.1.2005.
22. Uradni rezultati izbora donacijske sheme Phare 2003: »Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih«. Spletne strani Vlade Republike Slovenije. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. 4 str. [URL: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/jr_phare_rac_opism05_rezultati.pdf], 2.12.2005.
23. Uredba NUTS – spremembe. Spletne strani Statističnega urada Republike Slovenije. [URL: http://193.2.238.17/novica_prikazi.aspx?id=558], 16.11.2006.
24. Vlada RS potrdila programske dokumente za črpanje evropskih kohezijskih sredstev za obdobje 2007–2013. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj. URL: <http://www.svlr.gov.si/si/splosno/novice/novica/article/558/1283/?cHash=267f93da01>, 16.2.2007.
25. Zaključna konferenca. Šolski center Novo mesto 2006. 2 str.

PRILOGE

Priloga 1: Ocenjevalna mreža prijaviteljev na razpis

Sklop	Ponder	Št. točk	Prijavnica
1. Finančna in operativna zmogljivost (max. št. točk 100)			12
1.1 Ali imajo prijavitelj in partnerji dovolj ustreznih izkušenj pri upravljanju projektov?	5		II.4.1 in III.1
1.2 Ali imajo prijavitelj in partnerji zadostno strokovno znanje (zlasti poznavanje vprašanj, ki bodo obravnavana) ?	5		II.4.1 in III.1
1.3 Ali imajo prijavitelj in partnerji zadostno poslovno sposobnost? Ali so vodenje projekta, identifikacija tveganj in nadzor ustrezni (upoštevaje osebe, opremo in sposobnost upravljanja s sredstvi, namenjenimi za projekt)?	5		II.4.2 in III.1
1.4 Ali ima prijavitelj stalne in zadostne vire financiranja?	5		II.4.2
2. Ustreznost projekta z vidika ciljev in namena razpisa (max. št točk 100)			18
2.1 Kako ustrezen je predlog glede na cilje in na namen razpisa? Pri tem se ocenjuje celovitost glavnih in podpornih dejavnosti.	10		I.1.5 in I.1.6(a)(b)
2.2 Kako jasno so definirani strateško izbrani udeleženci (posredniki, končni koristniki, ciljne skupine)? Ali so potrebe predlaganih ciljnih skupin in končnih koristnikov jasno opredeljene, in ali jih predlog ustrezno obravnava?	5		I.1.6(c)(e)(f)
2.3 Ali predlog vsebuje specifične elemente dodane vrednosti, kot so inovativni pristopi, zgledi dobre prakse, podpora enakosti med spoloma in enakim možnostim, varstvo okolja?	5		Celotna vloga
3. Metodologija (max. št. točk 150)			16
3.1 Ali so vse predlagane dejavnosti z vidika sodobnih trendov primerne, izvedljive in v skladu s cilji in pričakovanimi rezultati ?	8		I.1.7
3.2 Kako dobro pripravljen, razdelan in medsebojno usklajen je splošni načrt projekta? (zlasti, ali dovolj analitično obravnava dane probleme, upoštevajoč zunanje dejavnike in ali je zadostno dokumentiran in pripravljen za ocenjevanje in izvedbo)	10		I.1.8; I.1.9., priloge
3.3 Ali je raven vključenosti in udeležbe partnerjev v projektu zadovoljiva (zlasti glede njihove dejavnosti na ciljne skupine)? Opomba: v kolikor ne bo vključenih partnerjev bo ocena 1	7		I.1.8(e)(f)
3.5. Ali predlog vsebuje objektivno preverljive indikatorje za rezultate ukrepa?	5		I. 18. (d) in Logični okvir
4. Trajnost in potencialni učinki (max. št. točk 75)			10
4.1 Ali bo imel projekt realen vpliv na ciljne skupine?	5		I.2.1
4.2 V kolikšni meri bo projekt imel multiplikativne učinke? (vključno z možnostjo ponovne uporabe in razširjanja rezultatov projekta ter razširjanjem informacij)?	5		I.2.2 in I.2.3
4.3 Ali so pričakovani rezultati predlaganega projekta trajni: - finančno (ali je razvidno, kako bodo posamezne dejavnosti v smeri mešanega učenja »blended learning« organizirane in financirane po zaključku financiranja s strani ES)? - institucionalno (ali bodo po zaključku projekta na voljo strukture in človeški viri, ki bodo omogočile nadaljevanje dejavnosti? Ali bodo rezultati projekta na lokalni ravni privzeti v prakso sodelovanja institucij za premagovanje digitalnega razkoraka)?	5		I.2.4
5. Finančni načrt in stroškovna učinkovitost ter kvaliteta upravljanja in nadzora izvedbe (max. št. točk 75)			09
5.1 Ali je razmerje med ocenjenimi stroški in pričakovanimi rezultati zadovoljivo, so stroški potrebni za izvedbo projekta?	10		I.3
5.2 Ali so predlagani stroški projekta realno ocenjeni?	5		I.3
Končna ocena (najvišje možno število točk 500)			

Vir: Smernice za prijavitelje projektnih predlogov za donacijo na razpis za leto 2005, 2005, str. 18.

Priloga 2: Sklenjene pogodbe za nepovratna sredstva v okviru javnega razpisa PHARE 2003
 Donacijska shema: »Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih«

	Prijavitelj: Naziv in kraj	Naslov projekta	Trajanje projekta (dnevi)	Znesek donacije v EUR	Stopnja financiranja upravičenih stroškov (%)	Doseženo število točk na izboru
1.	RPA Severne Primorske, Regijska razvojna agencija d.o.o., Nova Gorica, Mednarodni prehod 4, 5290 Šempeter pri Gorici	Vstopi v računalniški svet za lažji vstop v »svet« dela	365	304.640	90,00 %	482,50
2.	Ljudska univerza Murska Sobota, Zavod za permanentno izobraževanje, Slomškova ulica 33, 9000 Maribor	ROBO okrožje Murka Sobota (Računalniško opismenjevanje brezposelnih oseb okrožja Murska Sobota)	365	222.233	90,00 %	433,00
3.	B2 izobraževanje in informacijske storitve d.o.o., Tržaška cesta 42, 1000 Ljubljana	Računalniško opismenjevanje brezposelnih v Podravju	365	295.968	90,00 %	428,00
4.	Šolski center Velenje, Trg mladosti 3, 3320 Velenje	Temeljita računalniška gradnja – e-TRG	365	286.895	90,00 %	428,00
5.	A.L.P. PECA, podjetje in razvoj in trženje produktov Mežiške doline d.o.o., Prežihova ulica 17, 2390 Ravne na Koroškem	PRIDEM - Priprava na informatizirano delavno mesto	365	299.110	89,66 %	426,00
6.	Ljudska univerza Jesenice, Cesta Cirila Tavčarja 3a, 4270 Jesenice	Računalniška znanja – pot do zaposlitve	365	206.920	90,00 %	421,50
7.	Ljudska univerza Koper, Cankarjeva 33, 5000 Koper	Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih – Ljudska univerza Koper	365	183.434	90,00 %	419,50
8.	IPAK, Inštitut za simbolno analizo in razvoj informacijskih tehnologij, Efenkova 61, 3320 Velenje	Izobraževanje razvojnikov spletnih aplikacij	365	82.790	88,80 %	415,29

	Prijavitelj: Naziv in kraj	Naslov projekta	Trajanje projekta (dnevi)	Znesek donacije v EUR	Stopnja financiranja upravičenih stroškov (%)	Doseženo število točk na izboru
9.	Center za inetdisciplinarne in multidisciplinarne raziskave in študije Univerze v Mariboru, Krekova ulica 2, 2000 Maribor	ROMB - računalniško opismenjevanje brezposelnih oseb v Mariborski regiji	365	297.000	90,00 %	414,50
10.	Šolski center Velenje, Trg mladosti 3, 3320 Velenje	Dodatno usposabljanje računalniških znanj – e-DURZ	365	294.955	90,00 %	414,00
11.	UPI – Ljudska univerza Žalec, Ulica Ivanke Uranjek 6, 3310 Žalec	Z računalnikom do novih priložnosti	365	268.187	90,00 %	410,00
12.	Šolski center Novo mesto, Šegova ulica 112, 8000 Novo mesto	Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju širše Dolenjske in Bele krajine	365	262.674	90,00 %	410,00
13.	KADIS Kadrovsko izobraževalni inženiring d.o.o., Koperska 72, 1000 Ljubljana	R.O.B.O. - računalniško opismenjevanje brezposelnih oseb	365	298.539	90,00 %	407,00
14.	LASER COMPUTER računalništvo, razvoj, proizvodnja, trgovina, servis, izobraževanje d.o.o., Dunajska cesta 51, 1000 Ljubljana	Računalniško usposabljanje brezposelnih invalidov	365	167.704	90,00 %	403,50
15.	Doba Evropsko poslovno izobraževalno središče, Prešernova 1, 2000 Maribor	Inovativni pristop k poučevanju in učenju za večjo usposobljenosti in konkurenčnost brezposelnih oseb	365	120.308	90,00 %	402,00
16.	Andragoški zavod Maribor – Ljudska univerza, Maistrova 5, 2000 Maribor	DISNET – e-učna mreža za nezaposlene osebe s posebnimi potrebami	365	188.316	90,00 %	398,50

	Prijavitelj: Naziv in kraj	Naslov projekta	Trajanje projekta (dnevi)	Znesek donacije v EUR	Stopnja financiranja upravičenih stroškov (%)	Doseženo število točk na izboru
17.	Univerza na Primorskem, Fakulteta za management Koper, Cankarjeva 5, 5000 Koper	Računalniško opismenjevanje brezposelnih na Primorskem	365	296.830	90,00 %	396,00
18.	Razvojna agencija Sinergija d.o.o., Kranjčeva 3, 9226 Moravske toplice	Računalniško pismeni v zaposlitev	365	225.543	90,00 %	391,50
19.	Tehniški šolski center Nova Gorica, Cankarjeva 10, 5000 Nova Gorica	Brezposelni v ePrihodnost	365	241.903	90,00 %	387,50
20.	Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj, Slovenski trg 6, 2205 Ptuj	Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih – Znanstveno raziskovalno središče Bistra Ptuj	365	241.903	90,00 %	386,00
21.	Šolski center Slovenske Konjice – Zreče, Škalska cesta 7, 3210 Slovenske Konjice	Z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije (IKT) do večje zaposljivosti	365	264.225	90,00 %	385,50
22.	VLS Computers d.o.o., Efenkova 61, 3320 Velenje	Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih – VLS Computers d.o.o.	365	287.128	90,00 %	373,00
23.	Perftech, podjetje za proizvodnjo in uvajanje novih tehnologij, d.o.o., Baragova 5, 1000 Ljubljana	Računalniška pismenost brezposelnih – korak na poti do Lizbonskih ciljev	365	384.902	90,00 %	386,00
24.	Izobraževalni center energetskega sistema, Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana	Računalniško opismenjevanje brezposelnih v Dolenjski regiji - ROBDOR	365	96.895	90,00 %	365,00
25.	Ljudska univerza Ormož, Vrazova ulica 12, 2270 Ormož	Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih	365	152.316	90,00 %	364,00

	Prijavitelj: Naziv in kraj	Naslov projekta	Trajanje projekta (dnevi)	Znesek donacije v EUR	Stopnja financiranja upravičenih stroškov (%)	Doseženo število točk na izboru
26.	Izobraževalni center energetskega sistema, Hajdrihova 2, 1000 Ljubljana	Računalniško opismenjevanje brezposelnih v osrednji Sloveniji – ROBOS	365	296.842	90,00 %	364,00
27.	Šolski center Ljubljana, Aškerčeva 1, 1000 Ljubljana	e-GO	365	282.641	90,00 %	357,50
28.	IPIS, računalniška usposabljanja d.o.o., Bobovek 7a, 4000 Kranj	Računalniško opismenjevanje brezposelnih na področju občine Tržič in sosednjih občin	365	97.761	90,00 %	352,50
29.	A-Soft d.o.o., podjetje za inženiring, trgovino in svetovanje, Litijska cesta 171, 1000 Ljubljana	Dolenjska regija na poti k računalniški pismenosti	365	296.746	90,00 %	350,00
30.	PRAH, Izobraževalni center, avtošola in drugo izobraževanje d.o.o, Brestovška cesta 15, 3250 Rogaška Slatina	Računalniška pismenost za vsakogar	365	135.529	90,00 %	344,50
31.	Zveza za tehnično kulturo Slovenije, Lepi pot 6, 1000 Ljubljana	Računalniško opismenjevanje brezposelnih v Pomurski, Podravske in Savinjski regiji	365	288.357	90,00 %	341,00
32.	Srednja elektro-računalniška šola Maribor, Smetanova ulica 2, 2000 Maribor	Izobraževanje na področju računalniške pismenosti: osnovno, napredno in specialistično usposabljanje iz IKT (Phare 2003)	365	118.060	90,00 %	337,50

Vir: Uradni rezultati izbora Donacijske sheme Phare 2003: »Izboljšanje računalniške pismenosti brezposelnih«, 2005, str. 1 – 4.